

РАМКА НА ОБЩНОСТТА ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ И ИНОВАЦИИ, ОВ С 323/30.12.2006

1. Въведение	3
1.1. Цели на държавната помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации (НИРДИ)	3
1.2. Политика на държавните помощи и НИРДИ	4
1.3. Балансиращ тест и прилагането му при предоставянето на помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации	5
1.3.1. План за действие относно държавните помощи: по-малко и по-целенасочени помощи, балансиращ тест при оценка на помощта	5
1.3.2. Целта от общ интерес, към която е насочена рамката	6
1.3.3. Подходящ инструмент	7
1.3.4. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ	8
1.3.5. Пропорционалност на помощта	8
1.3.6. Отрицателни ефекти на помощта за НИРДИ трябва да бъде ограничен, така че общият баланс да бъде положителен	8
1.4. Прилагане на балансиращия тест: правни презумпции и необходимост от по-специална оценка	9
1.5. Обосновка за специалните мерки, обхванати от настоящата рамка	11
2. Приложно поле и определения	12
2.1. Приложно поле на рамката	12
2.2. Определения	14
3. Държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО	16
3.1. Изследователските организации и посредниците по иновациите като получатели на държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО	16
3.1.1. Публично финансиране на неикономически дейности	17
3.1.2. Публично финансиране на икономически дейности	17
3.2. Косвена държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО, предоставяна на предприятия посредством изследователски организации, финансирани с публични средства	18
3.2.1. Изследователска дейност от името на предприятия (Изследователска дейност или изследователски услуги, възложени с търговски договор)	18
3.2.2. Сътрудничество между предприятия и изследователски организации	18
4. Съвместимост на помощта по член 87, параграф (3), точка (б) на Договора за ЕО	19
5. Мерки за предоставяне на помощи, отговарящи на изискванията за съвместимост по член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО	20
5.1. Помощ за проекти в областта на НИРД	21
5.1.1. Категории изследователска дейност	21
5.1.2. Основни интензитети на помощта	21
5.1.3. Надбавки	21
5.1.4. Приемливи разходи	23

5.1.5. Възстановяване на заем.....	24
5.1.6. Фискални мерки	25
5.1.7. Клауза за предоставяне на финансиране, съобразно предоставяното от друг източник	25
5.2. Помощ за технически предпроектни проучвания	26
5.3. Помощ за покриване на разходи за права на индустриална собственост за МСП.....	26
5.4. Помощ за млади иновативни предприятия.....	26
5.5. Помощ за иновации в технологични процеси и организация на услугите	27
5.6. Помощ за консултантски услуги за иновации и за услуги за подкрепа на иновации	28
5.7. Помощ за наемане на високо-квалифициран персонал.....	29
5.8. Помощ за иновативни клъстери.....	29
6. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ	31
7. Съвместимост на помощ, подлежаща на подробна оценка.....	32
7.1. Мерки подлежащи на подробна оценка.....	32
7.2. Методика на подробната оценка: Критерии за НИРДИ за икономическа оценка на някои индивидуални случаи	33
7.3. Положителни ефекти от помощта	34
7.3.1. Наличие на пазарен неуспех	34
7.3.2. Подходящ инструмент.....	35
7.3.3. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ	35
7.3.4. Пропорционалност на помощта.....	36
7.4. Анализ на нарушаване на конкуренцията и търговията.....	36
7.4.1. Нарушаване на динамичните стимули	37
7.4.2. Създаване на пазарна мощ.....	38
7.4.3. Запазване на неефективни пазарни структури.....	39
7.5. Балансиране и решение	39
8. Натрупване.....	40
9. Специални правила за селското и рибното стопанство.....	40
10. Заклучителни разпоредби.....	41
10.1. Докладване и наблюдение	41
10.1.1. Годишни доклади	41
10.1.2. Достъп до пълния текст на схемите за помощ.....	41
10.1.3. Информационни списъци.....	42
10.2. Подходящи мерки	42
10.3. Влизане в сила, срок на действие и преразглеждане.....	43
АНЕКС.....	43

1. Въведение

1.1. Цели на държавната помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации

Насърчаването на научно-изследователската и развойната дейност и иновациите (наричани по-нататък НИРДИ) представлява важна цел от общ интерес. Член 163 на Договора за ЕО гласи: "Общността си поставя за цел да укрепва научно-техническите бази на промишлеността на Общността и да я насърчава в постигането на по-висока конкурентоспособност на международно равнище, като насърчава всички изследователски дейности, които бъдат определени като необходими...". В текстовете от чл. 164 до чл. 173 са определени дейностите, които следва да се осъществят в тази посока, както и обхвата и реализацията на многогодишната рамкова програма.

На заседанието си в Барселона през март 2002 г., Европейският съвет прие ясна цел за бъдещото развитие на разходите за изследователска дейност. Бе постигнато съгласие за увеличаване на общият размер на разходите за изследователска и развойна дейност (наричани по-нататък ИРД) и иновации в Съюза, като целта е до 2010 г. те да достигнат около 3% от БВП. Съветът направи и уточнението, че две трети от тези нови инвестиции трябва да дойдат от частния сектор. За да се осъществи тази цел, инвестициите в изследователска дейност следва да нарастват ежегодно със средно 8%, споделени между ръст от 6% за публичните разходи¹ и годишен ръст от 9% за частните инвестиции.²

Целта е посредством държавната помощ да се засили икономическата ефективност³ и по този начин да се допринесе за постигането на устойчив растеж и създаване на работни места. Поради тази причина държавната помощ за НИРДИ е съвместима, ако може да се очаква, че помощта е в състояние да доведе до допълнителни НИРДИ и ако се прецени, че нарушаването на конкуренцията не е в ущърб на общия интерес, който – за целите на настоящата рамка – Комисията приема за равносilen на икономическа ефективност. Целта на настоящата рамка е да осигури осъществяването на тази цел и в частност - да спомогне за по-доброто насочване на помощта от държавите-членки към съответните пазарни неуспехи⁴.

Член 87, параграф (1) на Договора за ЕО въвежда принципа за забрана на държавната помощ. В някои случаи обаче, тази помощ може да бъде съвместима с Договора на основание на член 87, параграфи (2) и (3). Помощта за НИРДИ ще се приема за основателна преди всичко на основание на член 87, параграф (3), точка (б) и 87, параграф (3), точка (в). В настоящата рамка Комисията въвежда правила, които ще прилагат при оценката на помощ, за която е получила уведомление, като по този начин

---

¹ Не бива да се забравя, че само част от публичните разходи за ИРД ще отговарят на определението за държавна помощ.

² Вж. "Инвестиции в изследователската дейност: план за действие за Европа"; Комюнике от Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, КОМ(2003)226, окончателен вариант (описан по-долу), стр. 7.

³ В икономиката, терминът "ефективност" (или "икономическа ефективност") се отнася до степента, в която общото благосъстояние е оптимизирано на даден пазар или в икономиката изобщо. Допълнителните НИРДИ повишават икономическата ефективност като тласкат пазарното търсене към нови или усъвършенствани продукти, процеси или услуги, което е равнозначно на намаление на коригираната с отчитане на качеството цена на тези стоки.

⁴ Казва се, че е налице "пазарен неуспех", когато ако бъде оставен да действа необезпокояван, пазарът не води до икономически ефективен резултат. Именно при такива обстоятелства държавната намеса, включително държавната помощ, разполага с потенциала да подобри пазарния резултат, изразен като цени, производство и използване на ресурси.

упражнява правото си на преценка и засилва сигурността в законосъобразността и прозрачността при вземането на своите решения.

1.2. Политика на държавните помощи и НИРДИ

В контекста на Лисабонската стратегия се отбелязва, че равнището на НИРДИ не е оптималното за икономиката на ЕО, с което се подсказва, че повишаването на равнището на НИРДИ би довело до по-висок растеж в Европейския съюз. Комисията споделя виждането, че е необходимо съществуващите правила за държавната помощ за изследователска и развойна дейност (наричана по-нататък ИРД) да се осъвременят и подобрят, за да се отговори на това предизвикателство.

Първо, в настоящата рамка Комисията разширява съществуващите възможности за предоставяне на помощ за ИРД като включва нови дейности в подкрепа на иновациите. Иновациите се отнасят до процесите на свързване на знания и технологии с използването на предлаганите от пазара възможности за нови или усъвършенствани продукти, услуги и стопански процеси в сравнение с тези, които вече съществуват на общия пазар, и включващи известна степен на риск. За целите на правилата за държавните помощи, обаче, Комисията счита, че държавната помощ за иновациите следва да се разрешава не на основание на абстрактно определение за "иновация", а единствено до степента, в която тя се отнася до точно определени дейности, които имат ясна насоченост към преодоляване на пазарните неуспехи, които спъват иновациите и за които е вероятно ползите от държавната помощ да натежат повече от евентуалните вреди, които могат да бъдат нанесени на конкуренцията и търговията.

Второ, Комисията има за цел да подкрепи по-доброто административно управление на държавната помощ за НИРДИ. Тя възнамерява да разшири обхвата на груповото изключване за НИРД, което понастоящем се свежда до предоставянето на помощи на малки и средни предприятия (наричани по-нататък МСП).⁵ Един бъдещ общ регламент относно груповото освобождаване (наричан по-нататък РГО) ще обхване по-малко проблематичните мерки за предоставяне на помощи в областта на НИРДИ. Настоящата рамка ще продължи да се прилага при всички мерки, за които се уведомява Комисията, било то защото мярката не е в обхвата на РГО, било поради заложеното в РГО задължение за индивидуално изпращане на уведомление за помощта, било то защото държавата-членка решава да изпрати уведомление относно мярката, която би могла по принцип да бъде обект на групово освобождаване съгласно РГО, както и при оценката на всички помощи, за които не се изпраща уведомление.

Трето, за да се осигури по-точно целево насочване на оценката от Комисията, настоящата рамка предвижда при оценката на мерки, попадащи в нейния обхват да се прилагат не само правила относно съвместимостта на дадена мярката за помощ (Глава 5 по-долу), но и на допълнителни елементи относно анализа на стимулиращия ефект и необходимостта от подпомагане, поради повишения риск от нарушаване на конкуренцията и търговията при определени мерки за помощ (Глава 6 по-долу), както и на допълнителна методика, която да се прилага при извършването на подробна оценка (Глава 7 по-долу).

⁵ План за действие относно държавните помощи. По-малко и по-целенасочени държавни помощи: пътна карта за реформиране на държавните помощи 2005-2009 г. КОМ (2005) 107 окончателен вариант – SEC (2005) 795; приет на 7 юни 2005 г.

В този контекст Комисията подчертава, че конкурентните пазари следва по принцип сами да водят до най-ефективен резултат по отношение на НИРДИ. Възможно е обаче, това не винаги да е така в областта на НИРДИ и тогава държавната намеса би могла да подобри резултата. Предприятията ще инвестират повече в изследователска дейност само дотолкова, доколкото могат да извлекат конкретни търговски ползи от резултатите и осъзнават възможностите за това. Има много причини за ниските равнища на НИРДИ, които се дължат отчасти на структурни бариери, и отчасти - на наличието на пазарни неуспехи. За предпочитане е структурните бариери да се преодоляват посредством структурни мерки⁶, докато държавната помощ може да играе ролята на противотежест на елементите на неефективност, дължащи се на пазарни неуспехи. Освен това, емпиричните данни сочат, че за да бъде ефективна държавната помощ, тя трябва да бъде съпроводена от благоприятни рамкови условия, като например - адекватни системи за защита на правата на интелектуална собственост, конкурентна среда с нормативна уредба, благоприятстваща научно-изследователската дейност и иновациите и подкрепящи ги финансови пазари.

Държавната помощ, обаче, също така нарушава конкуренцията, а силната конкуренция в същото време представлява решаващ фактор за пазарното стимулиране на инвестициите в НИРДИ. Поради тази причина, мерките за предоставяне на държавни помощи трябва да бъдат конструирани внимателно, за да се ограничат изкривяванията. В противен случай държавната помощ може да няма желаните ефект и да доведе до намаляване на общото равнище на НИРДИ и икономическия растеж.

Основното опасение относно предоставянето на помощ за НИРДИ на предприятията се състои в това, че се нарушават динамичните стимули за съперничещите си с получателя предприятия да извършват инвестиции и тези стимули могат да намалееят. Когато едно предприятие получава помощ, това обикновено засилва позициите му на пазара и намалява възвръщаемостта на инвестициите на други предприятия. Когато намалението е достатъчно значимо, възможно е конкурентите да намалят своята активност в НИРДИ. Освен това, когато помощта води до някакво меко бюджетно ограничение за получателя, тя може също така да намали стимула за иновации на ниво получател. Освен това, помощта може да подкрепя неефективни предприятия или да даде на получателя възможност да засили своите практики на изключителност или пазарната си мощ.

1.3. Балансиращ тест и прилагането му при предоставянето на помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации

1.3.1. План за действие относно държавните помощи: по-малко и по-целенасочени помощи, балансиращ тест при оценка на помощта

В плана за действие относно държавните помощи⁷ Комисията обяви, че "За да се осъществи най-добре приносът към актуализираната Лисабонска стратегия за постигане на растеж и създаване на работни места, Комисията ще засилва, когато това е уместно, своя икономически подход при анализа на държавната помощ. Икономическият подход представлява инструмент за

⁶ Включително: висше образование, програми за изследователска дейност и публични организации за изследователска дейност, правила на ПИС [права на интелектуална собственост], благоприятстващи иновациите, привлекателни рамкови условия за предприятията, насърчаващи ги да осъществяват НИРДИ.

⁷ ПДДП [SAAP] (En. 5), параграф 21.

по-доброто съсредоточаване и целево насочване на дадена държавна помощ към целите на актуализираната Лисабонска стратегия.”

Когато оценява дали дадена мярка за помощ може да се счете за съвместима с общия пазар, Комисията претегля положителното въздействие на мярката за помощ с оглед осъществяването на цел от общ интерес спрямо нейните потенциално отрицателни странични ефекти вследствие на нарушаване на търговията и конкуренцията. Планът за действие относно държавните помощи, базиращ се върху досегашната практика, обрисова това претегляне под формата на така наречения **“балансиращ тест”**⁸. Той се осъществява на три етапа, за да се вземе решение дали да се одобри дадена мярка за помощ; първите два етапа разглеждат положителните ефекти от държавната помощ, а третият е насочен към отрицателните ефекти и полученият от претеглянето баланс между положителните и отрицателните ефекти:

(1) Мярката за помощ насочена ли е към постигането на точно определена цел от общ интерес? (напр.: растеж, заетост, сближаване, околна среда)

(2) Добре ли е планирана помощта с оглед осъществяването на целта от общ интерес т.е. дали планираната помощ е насочена към преодоляване на пазарен неуспех или към друга цел?

i. Представява ли държавната помощ подходящ инструмент за реализиране на политика?

ii. Има ли стимулиращ ефект, т.е. помощта променя ли поведението на фирмите?

iii. Пропорционална ли е мярката за помощ, т.е. би ли могло да се постигне същата промяна в поведението с по-малка помощ?

(3) Ограничени ли са нарушенията на конкуренцията и ефектът върху търговията, така че общият баланс да е положителен?

Този балансиращ тест се прилага при определянето на правилата за държавните помощи, както и при оценката на случаите на помощ.

За нормативното уреждане на груповото освобождаване, държавната помощ е съвместима, ако са изпълнени определените условия. Същото важи по принцип и при повечето конкретни случаи, разгледани в настоящата рамка. За индивидуалните мерки за помощ, обаче, които могат да имат висок потенциал да причинят нарушаване поради големите размери на помощите, Комисията ще извършва обща оценка на положителните и отрицателните ефекти на помощта, на основата на принципа на пропорционалността.

.....

1.3.2. Цел от общ интерес, към която е насочена рамката

Настоящата рамка е насочена към целта от общ интерес да се насърчават научно-изследователската и развойна дейност и иновациите. Тя цели да засили икономическата ефективност, като се прави отчетливо дефинирани пазарни неуспехи, които пречат на икономиката на ЕО да достигне оптималното равнище на НИРДИ.

За да се установят правила, които да гарантират осъществяването на тази цел чрез мерките за помощ, на първо място е необходимо да се идентифицират пазарните неуспехи, които пречат на НИРДИ. НИРДИ се осъществява посредством поредица от дейности, които са насочени към редица продуктови пазари и които оползотворяват наличните способности в

⁸ Вж. ПДДП (Ен. 4), параграфи 11 и 20, разработен по-подробно още в Комюникето относно иновациите, КОМ(2005) 436 (окончателен вариант) от 21.09.2005 г.

областта на НИРДИ за разработването на нови или усъвършенствани продукти⁹ и процеси на тези продуктови пазари, като по този начин подпомагат икономическия растеж. Предвид на наличните способности в областта на НИРДИ, обаче, провалите на пазара могат да попречат на пазара да достигне оптималното ниво на производство и водят до неефективен резултат поради следните причини:

– **Положителни външни фактори/разпространение на знания:** НИРДИ често имат ползи за обществото под формата на разпространение на знания. Ако, обаче, бъдат оставени на действието на пазара, редица проекти могат да имат непривлекателна норма на възвръщаемост от гледна точка на частния сектор, въпреки че проектите биха били от полза за обществото, защото предприятията със стопанска цел пренебрегват външните ефекти от своите действия, когато решават какъв обем НИРДИ да осъществяват. В резултат от това, възможно е проекти от общ интерес да не бъдат реализирани, освен с намесата на държавата.

– **Обществени блага/разпространение на знания:** За създаването на общи знания, като например при фундаменталните изследвания, е невъзможно да се попречи на другите да използват знанията (обществено благо), докато по-конкретните знания, свързани с производство, могат да бъдат защитени, напр. посредством патенти, които дават възможност на изобретателя да получава по-висока възвръщаемост от своето изобретение. За да се определи подходящата политика за подкрепа на НИРДИ, важно е да се прави разграничение между създаването на общи знания и знания, които могат да бъдат защитени. Предприятията са склонни да ползват безплатно общите знания, създадени от други, което ги лишава от желанието сами да създават знанията. Всъщност, пазарът може не само да бъде неефективен, но и изцяло да липсва. Ако се произвеждаха повече общи знания, цялото общество би могло да извлича полза от разпространението на знания в цялата икономика. За тази цел може да се налага държавите да подкрепят създаването на знания от предприятията. При фундаменталните изследвания, може да се наложи да заплатят в пълен размер усилията на компаниите да осъществяват фундаментални изследвания.

– **Несъвършена и асиметрична информация:** НИРДИ се характеризират с висока степен на риск и несигурност. Поради несъвършенството и/или асиметричността на информацията, частните инвеститори могат да не желаят да финансират ценни проекти; високо-квалифицираният персонал може да не знае, че съществуват възможности за намиране на работа в иновативни предприятия. В резултат на това, на тези пазари разпределението на човешките и финансовите ресурси може да се окаже неадекватно и да не се осъществят ценни за икономиката проекти.

– **Координация и неуспехи на мрежата.** Способността на предприятията да се координират помежду си или най-малкото – да си взаимодействат – и по този начин да осъществяват НИРДИ, може да бъде нарушена. Възможно е проблемите да възникват поради различни причини, включително – затруднения в координирането на ИРД и намирането на съответни партньори.

1.3.3. Подходящ инструмент

Важно е да не се забравя, че могат да съществуват други инструменти, които са в състояние да постигнат по-добро повишаване на равнището на НИРДИ в

---

⁹ Това включва услугите.

икономиката, напр. нормативна уредба, увеличаване на финансирането на университетите, общи данъчни мерки в полза на НИРДИ¹⁰. Обикновено уместността на даден инструмент за реализиране на политика в дадена ситуация е свързана с основните причини за проблема. Снижаването на пазарните бариери може да бъде по-подходящо от предоставянето на държавна помощ, за да може новият участник на пазара да преодолее затрудненията с оглед постигането на подходящи резултати от НИРДИ. По-големите инвестиции в университетите могат да бъдат по-подходящи за справяне с липсата на квалифициран персонал за извършване на НИРДИ, отколкото предоставянето на безвъзмездно финансиране чрез държавна помощ за проекти за НИРДИ. Поради тази причина държавите-членки следва да избират държавната помощ, когато тя е подходящ инструмент за проблема, който се стремят да разрешат. Това налага ясно да се формулира пазарния неуспех, който възнамеряват да коригират чрез мярката за помощ.

1.3.4. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ

Държавната помощ за НИРДИ трябва да води до промяна на поведението на получателя на помощта, така че той да повиши равнището на своята активност в НИРДИ и по проекти за НИРДИ, или до осъществяването на дейности, които иначе не биха се осъществявали, или които биха се осъществявали в по-ограничен мащаб. Комисията счита, че в резултат от помощта активността в НИРДИ следва да нарасне като обем, обхват, изразходвани суми или бързина на осъществяване. Стимулиращият ефект се определя с помощта на анализ на възможните сценарии, като се съпоставят равнищата на желаната активност при наличието на помощ и без помощ. Държавите-членки трябва ясно да демонстрират как възнамеряват да осигурят стимулиращия ефект.

1.3.5. Пропорционалност на помощта

Приема се, че помощта е пропорционална, само ако не е възможно да се постигне същия резултат с мярка за подпомагане, която има по-малък изкривяващ ефект. В частност — размерът и интензитетът на помощта трябва да бъдат сведени до минимума, необходим, за да се осъществи подпомаганата дейност в НИРДИ.

1.3.6. Отрицателните ефекти на помощта за НИРДИ трябва да бъдат ограничени, така че общият баланс да бъде положителен

Възможните изкривявания на конкуренцията в резултат от предоставянето на държавна помощ за НИРДИ могат да бъдат класифицирани по следния начин:

- Нарушаване на динамичните стимули на предприятията и изтласкване от пазара
- Подпомагане на неефективно производство
- Практики на изключителност и засилване на пазарната сила
- Ефекти върху локализацията на икономически дейности на териториите на държавите-членки
- Ефекти върху търговските потоци в рамките на вътрешния пазар.

Отрицателните ефекти обикновено са по-високи при по-високите размери на помощ и при помощи за дейности, които са близко до комерсиализацията на

---

¹⁰ Вж. уведомлението относно прилагането на правилата за държавните помощи спрямо мерки, отнасящи се до прякото данъчно облагане на стопанската дейност; ОВ С 384 от 10.12.1998 г.

продукта или на услугата. Поради тази причина, интензитетите на помощ като цяло са по-ниски при дейности, свързани с научно-развойна дейност и иновации, отколкото при свързаните с изследователска дейност. Освен това, при формулирането на приемливите разходи е важно да се предотврати включването на разходи, за които може да се счете, че покриват рутинни дейности на фирмата, като се заяви ясно, че за покриването им не се предоставя помощ. Особеностите на бенефициента и характеристиките на съответните пазари също оказват влияние върху равнището на изкривяване. Тези аспекти ще се отчитат по-подробно при случаите, които ще бъдат обект на подробна оценка.

1.4. Прилагане на балансиращия тест: правни презумпции и необходимост от по-специална оценка

Настоящата рамка се използва при оценката на помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации, за които е изпратено уведомление до Комисията. Оценката на съвместимостта от страна на Комисията ще се провежда на основата на балансиращия тест, изложен в Глава 1. Съответно, една мярка ще получи одобрение само при положение, че след като се разгледа всеки от елементите на балансиращия тест, се получи обща положителна оценка. Оценката на Комисията, обаче, може да се различава по начина на извършването на тази обща оценка, тъй като рисковете за конкуренцията и търговията, свързани с някои видове мерки, могат да се различават във всеки отделен случай. Без това да е в нарушение на разпоредбите на чл. 4 до чл. 7 на Регламент 659/1999¹¹, Комисията прилага различни правни презумпции по отношение на различните видове мерки на помощ, за които е получила уведомление.

Всички помощи, за които е получено уведомление, се оценяват първо по реда на Глава 5. В тази глава Комисията е определила поредица от мерки, за които тя счита *a priori*, че насочването на държавни помощи към тези мерки ще преодолее даден конкретен пазарен неуспех, който е пречка за НИРДИ. Освен това Комисията разработи поредица от условия и параметри, които имат за цел да гарантират, че насочената към тези мерки държавна помощ в действителност има стимулиращ ефект, пропорционална е и оказва ограничено отрицателно въздействие върху конкуренцията и търговията. Затова тази Глава съдържа параметри по отношение на подпомаганата дейност, интензитетите на подпомагане и условията, отнасящи се до съвместимостта. По принцип, само мерки, които отговарят на критериите, посочени в Глава 5, могат да се определят като съвместими по член 87, параграф (3), точка (в) въз основа на тази рамка.

В Глава 6 Комисията излага по-конкретно как ще оценява необходимостта и стимулиращия ефект на помощта.

В Глава 7 Комисията излага по-конкретно в кои случаи и как ще извършва подробна оценка.

Това означава различни нива на оценка, описани по-подробно по-долу. За първото ниво Комисията счита, че по принцип е достатъчно съответните мерки да съответстват на условията, описани в Глава 5, при положение, че са изпълнени условията по Глава 6 за доказване на наличие на стимулиращ ефект. За всички други мерки Комисията счита, че е необходимо

¹¹ Регламент на Съвета (ЕО) № 659/1999 от 22 март 1999 г., с който се определят подробни правила за прилагането на член 93 на Договора за ЕО.

допълнително проучване поради по-високи рискове за конкуренцията и търговията, дължащи се или на дейността, или на размера на помощта, или на вида на получателя. Като цяло допълнителното проучване ще се състои от по-нататъшен и по-подробен фактологичен анализ на конкретния случай по реда на Глава 6 по отношение на необходимостта и стимулиращия ефект или на Глава 7 – по отношение на оценката за помощи, превишаващи прага, определен в точка 7.1. на настоящата рамка. В резултат на това допълнително проучване, Комисията може да одобри помощта, да я обяви за несъвместима с общия пазар или може също така да вземе решение за съвместимост, като постави определени условия.

Първо, Комисията счита, че за някои мерки на помощ спазването на разпоредбите на Глави 5 и 6 като цяло ще бъде достатъчно за осигуряването на съвместимост, тъй като се приема като презумпция, че за такава мярка резултатът от прилагането на балансиращия тест би бил положителен. Дали дадена мярка попада в тази категория зависи от вида на получателя по нея, подпомаганата дейност и размера на предоставяната помощ. Комисията счита, че следните мерки ще бъдат обявявани за съвместими на основание на Глави 5 и 6, ако - (i) те отговарят на всички условия и параметри, посочени в Глава 5; и - (ii) помощта се предоставя само след като е подадено искане за предоставяне на помощ до националните органи:

- помощ за проект и предпроектни проучвания, при които получателят на помощта е МСП и размерът на помощта е под 7,5 милиона евро на МСП за проект (помощ за проект плюс помощ за предпроектно проучване);
- помощ за покриване на разходи за права на индустриална собственост за МСП
- помощ за млади иновативни предприятия;
- помощ за консултантски услуги за иновации; помощ за услуги за подкрепа на иновации;
- помощ за временно наемане на високо-квалифициран персонал.

За изброените по-горе мерки Глава 6 пояснява, че стимулиращият ефект се приема за наличен по презумпция, ако е изпълнено условието, посочено в (ii).

Второ, за помощи, за които Комисията е получила уведомление, които са **под** праговете, определени в точка 7.1. на настоящата рамка, допълнителното проучване се състои в това да се демонстрира стимулиращия ефект и необходимостта, съгласно посоченото в Глава 6. Следователно такива мерки ще бъдат обявени за съвместими на основание на Глава 5 и Глава 6 само ако (i) те отговарят на всички условия и параметри, посочени в Глава 5; и (ii) са демонстрирани стимулиращия ефект и необходимостта съгласно Глава 6.

Трето, за помощи, за които Комисията е получила уведомление, които са **над** праговете, определени в точка 7.1. на настоящата рамка, допълнителното проучване се състои в подробна оценка в съответствие с Глава 7. Следователно тези мерки ще бъдат обявени за съвместими на основание на Глави 5, 6 и 7, само ако (i) те отговарят на всички условия и параметри, посочени в Глава 5; и (ii) балансиращият тест по реда на Глава 7 е дал обща положителна оценка.

1.5. Обосновка за специалните мерки, обхванати от настоящата рамка

Прилагайки тези критерии спрямо НИРДИ, Комисията определи поредица от мерки, за които държавната помощ може, при определени условия, да бъде съвместима с член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО.

Помощта за проекти, включващи фундаментални и индустриални изследвания и експериментални разработки е насочена основно към преодоляване на пазарния неуспех, свързан с положителни външни фактори (разпространение на знания), включително обществени блага. Комисията споделя становището, че е полезно да се поддържат различни категории дейности в областта на НИРДИ, независимо от факта, че дейностите могат да следват интерактивен модел на иновации, а не линеен модел. Различните интензитети на помощ отразяват различни измерения на пазарния неуспех и колко близко до етапа на комерсиализация се намира дейността. Освен това, в сравнение с предишните правила за държавните помощи в тази област, някои иновационни дейности сега се включват в експерименталните разработки. Освен това е опростена системата за насърчаване. Поради очакваните по-големи последици на провалите на пазара и очакваните по-силни положителни външни фактори, насърчителните бонуси (надбавки) изглеждат оправдани за МСП, съдействие от страна на МСП и сътрудничество с МСП, транс-гранично сътрудничество, както и обществено-частни партньорства (сътрудничество между предприятия и публични изследователски организации).

Помощта за технически предпроектни проучвания, свързани с проекти за НИРДИ, има за цел преодоляването на пазарния неуспех, свързан с несъвършената и асиметрична информация. Тези проучвания се считат за по-отдалечени от пазара, отколкото е самият проект и поради тази причина е възможно да се приемат относително високи интензитети на помощ.

Помощта за покриване на разходи за права на индустриална собственост за МСП е насочена към преодоляване на пазарния неуспех, свързан с положителни външни фактори (разпространение на знания). Целта е да се увеличат възможностите МСП да усвоят в достатъчна степен ползи като възвръщаемост, като по този начин им се предостави по-голям стимул да се занимават с НИРДИ.

Помощта за млади иновативни предприятия е въведена с цел да се преодолеят пазарните неуспехи, свързани с несъвършената и асиметрична информация, които причиняват особено силни вреди на тези предприятия, като нарушават способността им да получават подходящо финансиране за иновативни инициативи.

Помощта за иновации в технологичните процеси и организацията на услугите е насочена за преодоляване на пазарните неуспехи, свързани с несъвършената информация и положителните външни фактори. Тя е предназначена за разрешаване на проблема, че иновациите в сферата на услугите може да не се вписва в категориите на ИРД. Иновациите в сферата на услугите често са резултат от взаимодействия с клиенти и сблъсък с пазара, а не от оползотворяване и използване на съществуващи научни, технически или стопански знания. Освен това, иновациите в сферата на услугите често се основават по-скоро на нови процеси и организация, отколкото на техническа развойна дейност. Поради това иновациите в технологичните процеси и организацията на услугите не се вписват по същество в обхвата на помощта за проект за ИРД и изискват допълнителна и

специална мярка на помощ за справяне с пазарните неуспехи, които ги затрудняват.

Помощта за консултантски услуги и услуги за подкрепа на иновациите, предоставяни от посредници по иновациите, е насочена за преодоляване на пазарните неуспехи, свързани с недостатъчно разпространение на информация, външни фактори и липса на координация. Държавната помощ е подходящо решение с цел промяна на стимулите за МСП да закупуват такива услуги и за увеличаване на търсенето и предлагането на услугите, предоставяни от посредници по иновациите.

Помощта за временно наемане на високо-квалифициран персонал е насочена към преодоляване на провала на пазара, свързан с несъвършената информация на пазара на труда в ЕС. В ЕС е по-вероятно високо-квалифициран персонал да бъде наеман от големи предприятия, защото тези специалисти обикновено възприемат големите предприятия като предлагачи по-добри условия на труд и възможности за по-сигурна и по-привлекателна кариера. Обратно, МСП биха могли да се възползват от трансфера на важни знания и от по-големите иновационни способности, ако са в състояние да наемат високо-квалифициран персонал за осъществяване на дейности в областта на ИРДИ. Изграждането на мостове между големите предприятия или университети и МСП може също така да се допринесе за справянето с пазарните неуспехи, свързани с координацията и да бъде в подкрепа на формирането на клъстери.

Помощта за иновативни клъстери има за цел преодоляването на пазарните неуспехи, свързани с проблеми по координацията, които са пречка за развитието на клъстерите или ограничават възможностите за взаимодействие и обмен на знания вътре в клъстерите. Държавната помощ би могла да допринесе за решаването на този проблем по два начина: първо – чрез оказване на подкрепа на инвестициите в отворени и споделени инфраструктурни обекти за иновативни клъстери; и на второ място – чрез оказване на подкрепа за оживяване на клъстерите, така че да се засилят сътрудничеството, работата в мрежа и ученето.

2. Обхват и определения

2.1. Обхват на рамката

Настоящата рамка се прилага по отношение на държавните помощи за научно-изследователска и развойна дейност и иновации. Тя ще се прилага в съответствие с други политики на Общността в областта на държавните помощи, други разпоредби на Европейските договори и законодателството, прието на основата на тези Договори.

В съответствие с общите принципи, заложи в Договорите, държавната помощ не може да бъде одобрена, ако мярката на помощ е дискриминационна до степен, която не се оправдава от характера ѝ на държавна помощ. Що се отнася до НИРДИ, особено необходимо е да се подчертае, че Комисията няма да одобри мярка за помощ, която изключва възможността резултатите от НИРДИ да се ползват в други държави-членки.

Публичните органи могат да възлагат ИРД на фирми или да закупуват резултатите от тяхната ИРД. Ако тази ИРД не е закупена на пазарна цена, това обикновено ще означава държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) от Договора за ЕО. Ако, от друга страна, тези търговски договори се възлагат в съответствие с пазарните условия, белег за което

може да бъде, че е проведена тръжна процедура в съответствие с приложимите директиви за обществените поръчки¹², Комисията обикновено ще приема, че не е налице държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) от Договора за ЕО.

Настоящата рамка се прилага по отношение на помощи в подкрепа на научно-изследователска и развойна дейност и иновации във всички отрасли, които се уреждат от Договора за ЕО. Тя се прилага също и по отношение на онези отрасли, които са обект на специални правила на Общността относно държавната помощ, освен когато в тези правила не е предвидено друго.¹³

Припомня се, че настоящата рамка се прилага по отношение на държавна помощ за НИРДИ в областта на опазването на околната среда¹⁴, тъй като съществуват много възможности за съвместно действие на иновациите за подобряване на качеството и резултатите от дейността и иновациите, насочени към оптимизиране на използването на енергията, отпадъците и безопасността, които могат да се използват.

След влизането в сила на Регламент на Комисията (ЕО) № 364/2004 за изменение и допълнение на Регламент (ЕО) № 70/2001 от 12 януари 2001 г. с оглед на разширяването на неговия обхват, за да се включат помощите за изследователска и развойна дейност¹⁵, помощите за изследователска и развойна дейност за МСП се освобождават от задължението за уведомяване съгласно условията, предвидени в този регламент. Държавите-членки, обаче, по свое желание могат да уведомят Комисията за тези помощи. Ако те решат да процедурат по този начин, настоящата рамка ще продължава да се използва при оценяването на тези помощи, за които е получено уведомление.¹⁶

Макар че разходите за персонал са приемливи по няколко от мерките, които настоящата рамка обхваща и бе въведена мярка за предоставяне на помощ за временно наемане на високо-квалифициран персонал, общите помощи за заетост и обучение за изследователи остават в обхвата на отделните инструменти на държавно подпомагане на помощи за заетост и обучение, понастоящем – Регламент на Комисията (ЕО) № 68/2001 от 12 януари 2001 г. относно прилагането на чл. 87 и чл. 88 на Договора за ЕО относно помощите за обучение¹⁷ и Регламент на Комисията (ЕО) № 2204/2002 от 12 декември 2002 г. относно прилагането на чл. 87 и чл. 88 на Договора за ЕО относно държавните помощи за заетост¹⁸.

Помощта за научно-изследователска и развойна дейност и иновации за предприятия в затруднение по смисъла на Насоките на Общността относно държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение¹⁹, е изключена от обхвата на настоящата рамка.

¹² Вж. по-специално Директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО, ОВ № L 134, 30.04.2004 г., стр. 114.

¹³ Регламент на Съвета 1107/70 предвижда в член 3 специални правила за съвместимостта на държавната помощ за ИРД в железопътния, автомобилния транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища.

¹⁴ Вж. действащите насоки на Общността относно държавната помощ за опазване на околната среда, ОВ С 37, 3.02.2001 г., стр. 3, точка 7. Освен това, в контекста на преработването на насоките за опазване на околната среда, Комисията ще вземе предвид възможността да се включат нови мерки, които могат също така да включват еко-иновации.

¹⁵ ОВ L 63, 28.02.2004 г., стр. 20.

¹⁶ Вж. параграф 12, Изречение второ, от преамбюла на Регламент на Комисията (ЕО) № 364/2004.

¹⁷ ОВ L 10, 13.01.2001 г., стр. 20, с измененията и допълненията, приети с Регламент № 363/2004 (ЕО) от 25 февруари 2004 г., ОВ L 63, 28.02.2004 г., стр. 20.

¹⁸ ОВ L 337 от 13.12.2002 г., стр. 3.

¹⁹ Понастоящем: ОВ С 244 от 1.10.2004 г., стр. 2.

2.2. Определения

За целите на настоящата рамка като цяло важат следните определения:

(а) **“малки и средни предприятия”**, (по-нататък: МСП) **“малки предприятия”** и **“средни предприятия”** (или “фирми”) означава предприятията по смисъла на Регламент на Комисията (ЕО) № 70/2001, с последните изменения и допълнения, приети с Регламент на Комисията (ЕО) 364/2004²⁰ или друг регламент, заменящ този регламент;

(б) **“големи предприятия”** означава предприятия, които не отговарят на определението за малки и средни предприятия;

(в) **“интензитет на помощта”** означава брутният размер на помощта, изразен като процент от приемливите разходи по проекта. Всички използвани числени стойности се вземат преди приспадане на данъци или други налози. Когато помощ е предоставена под форма, различна от безвъзмездна помощ, размерът на помощта представлява равностойността на помощта, изразена като безвъзмездна помощ. Помощта, която се изплаща на няколко транша, се дисконтира до стойност към момента на предоставянето ѝ. Лихвеният процент, използван при дисконтирането и при изчисляването на размера на помощта под формата на заем при облекчени условия, представлява референтния лихвен процент, приложим към момента на предоставянето на помощта. Интензитетът на помощта се изчислява на един получател;

(г) **“изследователска организация”** означава юридическо лице, като например университет или изследователски институт, независимо от неговия правен статут (учредено в съответствие с публичното или частното право) или начин на финансиране, чиято основна цел е осъществяването на дейности, определени в букви (д), (е) и (ж) по-долу и разпространението на техните резултати посредством преподаване, публикуване или трансфер на технологии; всички печалби се реинвестират в тези дейности, разпространението на резултатите от тях или преподаване; предприятия, които могат да упражняват влияние върху такова юридическо лице, в качеството напр. на акционери или членове, не могат да се ползват с правото на преференциален достъп до капацитета за изследователска дейност на такова юридическо лице или до резултатите от изследователска дейност, които то е постигнало.

(д) **“фундаментални изследвания”** означава експериментална или теоретична разработка, осъществявана основно с цел придобиване на нови знания за съответните основи на явленията и наблюдаемите факти, без да се има предвид каквото и да било пряко практическо приложение или използване.

(е) **“индустриални изследвания”** означава планирана изследователска дейност или проучване от решаващо значение, имащо за цел придобиването на нови знания и умения за разработването на нови продукти, процеси или услуги или за постигането на съществено усъвършенстване на съществуващи продукти, процеси или услуги. Това включва създаването на компоненти на сложни системи, което е необходимо за индустриалните изследвания, особено за утвърждаването на технологии с широко приложение, като прототипите се изключват и са обект на точка 2.2. (ж).

(ж) **“експериментална разработка”** означава придобиването, съчетаването, оформянето и използването на съществуващи научни,

²⁰ ОВ L 10, 13.01.2001 г., стр. 33; ОВ L 63, 28.02.2004 г., стр. 22.

технически, стопански и други съотносими знания и умения за целите на изготвянето на планове и схеми или образци за нови, видоизменени или усъвършенствани продукти, процеси или услуги. Това може да включва така също и други дейности, имащи за цел дефинирането на концепция, планирането и документирането на нови продукти, процеси и услуги. Дейностите могат да включват изготвянето на проекти, чертежи, планове и друга документация, при условие, че те не са предназначени за търговско използване.

Разработването на търговски използвани прототипи и пилотни проекти също е включено, когато прототипът е задължително окончателният търговски продукт и когато е твърде скъпо той да бъде произведен, за да се ползва само за целите на демонстрации и валидиране. В случай на последващо търговско използване на демонстрационни или пилотни проекти, всички приходи, получени от такова използване трябва да се приспадат от приемливите разходи.

Експерименталното производство и изпитване на продукти, процеси и услуги също са приемливи, при положение, че те не могат да се използват или преобразуват за използване в индустриални или търговски приложения.

Експерименталните разработки не включват рутинните или периодични промени, извършвани по продукти, производствени линии, производствени процеси, съществуващи услуги и други текущи операции, дори ако тези промени могат да представляват усъвършенствания.

(з) **"възстановимо авансово плащане"** означава заем за проект, който се предоставя на един или повече транша и условията за чието възстановяване зависят от резултата на проекта за НИРДИ .

(и) **"иновация на технологичния процес"**²¹ означава внедряването на нов или в значителна степен усъвършенстван метод на производство или доставка (включително съществени промени в техники, оборудване и/или софтуер). Не се считат за иновации

малки промени или усъвършенствания; повишаване на производство или обслужване посредством добавяне на производствени или логистични системи, които са много сходни с вече използваните; извеждане от употреба на процес; обикновена замяна или разширяване на основните средства; промени в резултат само на промени на производствените цени; изработка по поръчка; редовни сезонни и други циклични промени; търговия с нови или съществено усъвършенствани продукти.

(й) **"иновация в организацията"**²² означава внедряването на нов организационен метод в стопанските дейности на предприятието, организацията на работното място или външните отношения на предприятието. Не се считат за иновации промени в стопанските дейности на предприятието, организацията на работното място или външните отношения, които се основават на организационни методи, които вече се използват в предприятието; промени в управленската стратегия; сливания и придобивания; извеждане от употреба на процес; обикновена замяна или разширяване на основните средства; промени в резултат само на промени на производствените цени; изработка по поръчка; редовни сезонни и други

---

²¹ Вж. определението в Наръчника от Осло, «Насоки за събиране и тълкуване на данни за иновации», 3-то издание, Организация за икономическо сътрудничество и развитие, 2005 г., стр. 49. [OSLO manual, Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2005, page 49.]

²² Вж. определението в Наръчника от Осло, стр. 51.

циклични промени; търговия с нови или съществено усъвършенствани продукти.

(к) **“високо-квалифициран персонал”** означава изследователи, инженери, проектантите и маркетинг мениджъри с бакалавърска образователна степен и не по-малко от 5 години съответен професионален стаж. Аспирантурата може да се брои като съответен професионален стаж.

(л) **“командиране при друг работодател”** означава временно наемане на персонал от получател за даден период от време, след който персоналот има правото да се завърне при предишния си работодател.

(м) **“иновативни кълстери”** означава групирания на независими предприятия - иновативни новоучредени предприятия, малки, средни и големи предприятия, както и изследователски организации – работещи в определен отрасъл и район и имащи за цел да стимулират иновативна дейност чрез насърчаването на интензивни взаимодействия, споделяне на умения и обмен на знания и мнения и допринасящи ефективно за осъществяването на технологичен трансфер, работа в мрежа и разпространение на информация между предприятията в кълстера. Би трябвало държавата-членка да планира да създаде необходим баланс между МСП и големи предприятия в кълстера, да постигне определена критична маса особено посредством специализация в дадена област на НИРДИ и като отчита съществуващите кълстери в държавата-членка и в ЕС.

3. Държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО

Като цяло, всяко финансиране, което отговаря на критериите по член 87, параграф (1) ЕО, ще се счита за държавна помощ. За целите на предоставянето на по-задълбочени насоки, по-долу се разглеждат ситуациите, които типично възникват в областта на научно-изследователската и развойната дейност и иновационните дейности.

3.1. Изследователските организации и посредниците по иновациите като получатели на държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО

Въпросът дали изследователските организации са получатели на държавна помощ трябва да получи своя отговор в съответствие с общите принципи за държавната помощ.

Съгласно член 87, параграф (1) на Договора за ЕО и съдебната практика, публичното финансиране на дейности в областта на НИРДИ от изследователски организации ще отговаря на изискванията за държавна помощ, ако са изпълнени всички условия на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО. В съответствие със съдебната практика, това изисква, наред с другото, изследователската организация да отговаря на изискванията за предприятие по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО. Това не зависи от нейния правен статут (дали е учредена съгласно публичното или частното право) или икономическия характер (т.е. дали работи със стопанска цел или не). Решаващият фактор за признаването ѝ за предприятие е дали изследователската организация осъществява икономическа дейност, което означава дейност, състояща се в предлагане на

стоки и/или услуги на даден пазар.²³ Съответно, всяко публично финансиране на икономически дейности попада в обхвата на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО, при положение, че са налице всички други условия.

3.1.1. Публично финансиране на неикономически дейности

В случай, че едно и също лице осъществява дейности както от икономически, така и от неикономически характер, за да се предотврати кръстосаното субсидиране на икономическата дейност, публичното финансиране на неикономическите дейности няма да попадне в обхвата на член 87, параграф (1) ЕО, ако двата вида дейности и техните разходи и финансиране могат ясно да бъдат разделени.²⁴ Като доказателство за правилното разпределение на разходите може да послужат годишните финансови отчети на университетите и изследователските организации.

Комисията въпреки това счита, че основните дейности на изследователските организации, по-специално:

- образование за повече и по-добре квалифицирани човешки ресурси;
- осъществяването на независими ИРД за повече знания и по-добро разбиране, включително ИРД в сътрудничество с други;
- разпространението на резултатите от изследователската дейност, обикновено имат неикономически характер.

Комисията освен това счита, че дейностите за трансфер на технологии (лицензиране, създаване на нови организации чрез юридическото им отделяне или други форми на управление на знания, създавани от изследователската организация) имат неикономически характер, ако тези дейности имат вътрешен характер²⁵ и всички приходи от тези дейности се реинвестират в основните дейности на изследователските организации.²⁶

3.1.2. Публично финансиране на икономически дейности

Ако изследователски организации или други посредници по иновациите с нестопанска цел (напр. технологични центрове, инкубатори, търговски палати) осъществяват икономически дейности, като например отдаване под наем на инфраструктурни обекти, предоставяне на услуги на стопански предприятия или осъществяване на възложена с търговски договор изследователска дейност, това следва да се извършва при нормални пазарни условия, и публичното финансиране на тези икономически дейности като цяло ще предполага наличие на държавна помощ.

Но ако изследователската организация или посредникът по иновации, който е нестопанска организация, може да докаже, че общият размер на държавно финансиране, което е получил, за да предостави определени услуги, е бил прехвърлено на крайния получател и че на посредника не е предоставена

²³ Дело 118/85, Комисията срещу Италия [1987] ECR [Решение на Съда на ЕО] 2599, параграф 7; Дело C-35/96 Комисията срещу Италия [1998] ECR I-3851, CNSD, параграф 36; Дело C-309/99, Wouters [2002] ECR I-1577 параграф 46.

²⁴ Икономическите дейности включват по-специално изследователска дейност, извършвана по търговски договор с промишлеността, отдаването под наем на инфраструктура за изследователска дейност и консултантски услуги.

²⁵ Под "вътрешен характер" Комисията разбира ситуация, при която управлението на знанията на изследователската организация (или организации) се извършва или от отдел, или от филиално подразделение на изследователската организация, или съвместно с други изследователски организации. Възлагането по договор на предоставянето на конкретни услуги на трети страни посредством открити търгове не опорочава вътрешния характер на тези дейности.

²⁶ За всички останали видове трансфер на технологии, получаващи държавно финансиране, Комисията не счита, че е в състояние – на основата на сегашното си ниво на познания – да вземе общо решение относно характера на финансиране на тези дейности като държавна помощ. Тя подчертава задължението на държавите-членки по член 88, параграф (3) ЕО да преценяват характера на такъв род мерки във всеки отделен случай и да уведомяват съответно Комисията, ако преценят, че те представляват държавна помощ.

възможност за облагодетелстване, посредническата организация може да не бъде получател на държавна помощ.

За помощите, предоставяни на крайни получатели, се прилагат общите правила за държавните помощи.

3.2. Косвена държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО, предоставяна на предприятия посредством изследователски организации, финансирани с публични средства

Този раздел има за цел да поясни условията, при които предприятията получават икономическо предимство по смисъла на член 87, параграф (1) ЕО в случаите на изследователска дейност, възложена с търговски договор от изследователска организация или осъществявана в сътрудничество с изследователска организация. Що се отнася до другите елементи на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО, за тях се прилагат общите правила. В частност — в съответствие със съответната съдебна практика, ще трябва да се прецени дали поведението на изследователската организация може да се вмени на Държавата.²⁷

3.2.1. Изследователска дейност от името на предприятия (Изследователска дейност или изследователски услуги, възложени с търговски договор)

Този раздел се отнася до ситуацията, когато даден проект се осъществява от изследователска организация от името на едно предприятие. Изследователската организация, изпълнявайки ролята на агент, предоставя услуга на предприятието, действащо в качеството на принципал, в ситуации, където: (i) агентът получава заплащане като адекватно възнаграждение за предоставената от него услуга и (ii) принципалът определя сроковете и условията за извършване на услугата. Обикновено, принципалът става собственик на резултатите от проекта и поема риска от провал. Когато дадена изследователска организация изпълнява такъв договор, обикновено не е налице прехвърляне на държавна помощ към предприятието посредством изследователската организация, ако е изпълнено едно от следните условия:

- (1) изследователската организация предоставя своята услуга при пазарна цена или,
- (2) ако няма пазарна цена, изследователската организация предоставя услугата на цена, която отразява пълния размер на разходите ѝ плюс разумна надбавка.

3.2.2. Сътрудничество между предприятия и изследователски организации

При проект за сътрудничество, най-малко двама партньори участват в разработката на проекта, допринасят за реализацията му и споделят риска и резултатите от проекта.

В случай на проекти за сътрудничество, осъществявани съвместно от предприятия и изследователски организации, Комисията счита, че не е налице предоставяне на косвена държавна помощ на индустриалния партньор през изследователската организация поради благоприятните условия на сътрудничеството, ако е изпълнено едно от следните условия:

²⁷ Вж. Дело С-482/99, Франция срещу Комисията, 16 май 2002 г.; Stardust Marine по въпроса за вменяване на държавата.

(1) когато участващите предприятия поемат в пълен размер разходите по проекта.

(2) когато резултатите, които не поражда права на интелектуална собственост, могат да бъдат широко разпространени и всички права на интелектуална собственост върху резултатите от НИРДИ, получени от дейността на изследователската организация, са предоставени изцяло²⁸ на изследователската организация.

(3) когато изследователската организация получава от участващите предприятия заплащане, равно на пазарната цена, за правата на интелектуална собственост²⁹, които са получени като резултат от дейността на изследователската организация, извършвана по проекта и които права се прехвърлят на участващите предприятия. Всеки принос на участващите предприятия за покриване на разходите на изследователската организация се приспада от размера на заплащането.

Ако никое от горните условия не е изпълнено, държавата-членка може да се опре на индивидуална оценка на проекта за сътрудничество:³⁰ Възможно е също така да няма държавна помощ, когато оценката на договорното споразумение между партньорите води до извода, че всички права на интелектуална собственост върху резултатите от НИРДИ, както и правата на достъп до резултатите, са разпределени между различните партньори по сътрудничеството и адекватно отразяват съответните им интереси, пакети от дялове в работата и финансовите, и други техни вноски по проекта. Ако горните условия не са изпълнени, Комисията ще счита целия размер на приноса на изследователската организация в проекта за помощ, предоставена на предприятия.

4. Съвместимост на помощта по член 87, параграф (3), точка (б) на Договора за ЕО

Помощ за НИРДИ с цел подпомагане на осъществяването на важен проект в общия интерес на Европейския съюз може да се счита за съвместима с общия пазар в съответствие с член 87, параграф (3), точка (б) на Договора за ЕО.

Комисията ще направи заключението, че се прилага член 87, параграф (3), точка (б), ако са изпълнени следните кумулативни условия:

– предложението с искане за помощ се отнася до проект, който е ясно дефиниран по отношение на условията на изпълнението му, включително участниците в него, както и целите му. Комисията може също така да разглежда група проекти като съставляващи заедно един проект.

– проектът трябва да бъде в общия интерес на Европейския съюз: проектът трябва допринася по конкретен, ясен и отчетливо определим начин за интереса на Общността. Облагодетелстването, получено чрез постигането на целта на проекта, трябва да не бъде ограничено до една държава-членка или до държави-членки, които го реализират, а трябва да се простира върху

²⁸ “Цялостно предоставяне” означава, че изследователската организация се ползва в пълен размер от икономическите облаги от тези права, като запазва пълното право да се разпорежда с тях, по-специално – правото на собственост и правото на лицензиране. Тези условия могат да бъдат изпълнени и ако организацията реши да сключи последващи договори относно тези права, включително като предостави лиценз за тях на партньора в това сътрудничество.

²⁹ “Заплащане, равно на пазарната цена, за правата на интелектуална собственост” се отнася до заплащане в замяна на пълния размер на икономическата полза от тези права. Съгласно общите принципи за държавната помощ и предвид на вътрешно присъщата трудност при обективното определяне на пазарната цена на правата на интелектуална собственост, Комисията ще счита това условие за изпълнено, ако изследователската организация като продавач води преговори, за да постигне максималната полза към момента на сключване на договора.

³⁰ Тази разпоредба няма за цел да измени задължението на държавите-членки да изпращат уведомление за определени мерки на основата на член 88, параграф (3) на Договора за ЕО.

Общността като цяло. Проектът трябва да представлява съществена крачка напред към постигането на целите на Общността, например – като бъде от голямо значение за Европейското пространство на изследователска дейност или да представлява водещ проект за промишлеността на Европейския съюз. Фактът, че проектът се осъществява от предприятия в различни държави, не е достатъчен. Положителните ефекти от помощта могат напр. да се демонстрират чрез важни ефекти на разпространение в обществото, посредством приноса на мярката за подобряване на положението в Общността относно НИРДИ в международен контекст, посредством създаването на нови пазари или разработването на нови технологии. Ползите от проекта не бива да се свеждат само пряко до съответната промишленост, а резултатите от него следва да имат по-широко значение и приложение в икономиката на Европейския съюз (пазари нагоре или надолу по веригата, алтернативни употреби в други отрасли, и т.н.).

– необходимо е помощта да постига определената цел от общ интерес и да представлява стимул за изпълнението на проекта, което трябва също така да е свързано с високо ниво на риск. Това би могло да се покаже чрез разглеждане нивото на рентабилност на проекта, размера на инвестициите и времето разположение на паричните потоци, както и предпроектните проучвания, оценките на риска и становища на вещи лица.

– проектът да е от голямо значение с оглед на неговия характер и обем: той трябва да бъде съдържателен проект, що се отнася до целта му и да представлява проект от значителен мащаб.

Комисията ще разглежда проектите, за които е получила уведомление, по-благоприятно, ако те включват съществено равнище на собствен принос от страна на бенефициента на проекта. Тя ще също така разглежда по-благоприятно проекти, за които е получила уведомление, в които участват предприятия или изследователски организации от значителен брой Държави-членки.

За да се даде възможност на Комисията да направи задълбочена оценка на конкретния случай, общият интерес на Европейския съюз трябва да бъде демонстриран в практически план: например, трябва да е показано, че проектът дава възможност да се осъществи съществен напредък към постигането на конкретни цели на Общността.

5. Мерки на помощи, отговарящи на изискванията за съвместимост по член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО

Държавната помощ за изследователска и развойна дейност и иновации е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО, ако на основата на балансиращия тест, описан по-горе, помощта води към засилване на дейностите в областта на НИРДИ, без да оказва неблагоприятен ефект върху условията на осъществяване на търговията до степен, противоречаща на общия интерес. Комисията ще гледа благоприятно на мерки за помощ, които се базират на задълбочени оценки на подобни мерки за предоставяне на помощи, осъществявани в миналото, които доказват стимулиращия ефект на помощта. Следните мерки отговарят на изискванията за съвместимост по член 87, параграф (3), точка (в) ЕО.

5.1. Помощ за проекти в областта на ИРД

Помощта за проекти в областта на ИРД ще се счита за съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО при положение, че са изпълнени условията, изложени в този раздел.

5.1.1. Категории изследователска дейност

Подпомаганата част от изследователския проект трябва изцяло да попада в рамките на една или повече от следните категории изследователска дейност: фундаментални научни изследвания, промишлени научни изследвания; допазарна развойна дейност.

Когато се класифицират различни дейности, Комисията ще се позовава на собствената си практика, както и на конкретни примери и обяснения, дадени в Наръчника на Фраскати, издание на ОИСР³¹.

Когато един проект включва различни задачи, всяка задача трябва да бъде квалифицирана като попадаща в категориите фундаментални научни изследвания, промишлени научни изследвания или допазарна развойна дейност или като непопадаща в никоя от тези категории.

Не е задължително тази класификация да следва хронологичен подход, като се разгръща последователно във времето от фундаментални научни изследвания към дейности, по-близки до пазара. Съответно, няма пречки Комисията да класифицира дадена задача, която се извършва на по-късен етап на проекта като промишлено научно изследване, като същевременно установи, че дейност, извършвана на по-ранен етап от проекта, представлява допазарна развойна дейност или изобщо не представлява изследователска дейност.

5.1.2. Основни интензитети на помощта

Интензитетът на помощ, изчислен на основата на приемливите разходи по проекта, не бива да надвишава:

- (а) 100% - за фундаменталните научни изследвания;
- (б) 50% - за промишлени научни изследвания;
- (в) 25% - за допазарна развойна дейност.

Интензитетът на помощта трябва да се определи за всеки получател на помощ, включително при проект за сътрудничество (съвместен проект).

В случай на предоставяне на държавна помощ за проект в областта на ИРД, осъществяван в сътрудничество между изследователски организации и предприятия, комбинираната помощ, която се получава от пряка държавна подкрепа за определен изследователски проект и - когато те представляват помощ (виж. точка 3.2) – приносите на изследователските организации в този проект не могат да надвишават съответните интензитети на помощ за всяко предприятие-получател.

5.1.3. Надбавки

Установените тавани на помощта за промишлени научни изследвания и допазарна развойна дейност могат да бъдат завишени както следва:

---

³¹ Измерване на научни и технически дейности, предложена стандартна практика за проучвания по въпросите на изследователската дейност и допазарните развойни дейности, Наръчник на Фраскати, Организация за икономическо сътрудничество и развитие, 2002 г. [The Measurement of Scientific and technological Activities, Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, Frascati Manual, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2002.]

(а) когато помощта е предназначена за МСП, интензитетът на помощта може да бъде завишен с 10 процентни пункта за средни предприятия и с 20 процентни пункта за малки предприятия;

(б) до максималния таван от 80% на интензитета на помощта може да се прибави надбавка от 15 процентни пункта, ако е налице поне едно от следните условия:³²

(i) проектът включва действително сътрудничество между най-малко две предприятия, които са независими едно от друго. Счита се, че е налице такова действително сътрудничество, когато:

– нито едно отделно предприятие не трябва да поеме повече от 70 % от приемливите разходи по проекта за сътрудничество;

– и за големи предприятия увеличението се прилага само ако те си сътрудничат с най-малко едно МСП или ако сътрудничеството е транс-гранично, т.е. научно-изследователската и развойна дейност се извършва в най-малко две различни държави-членки;

– възлагането на подизпълнител не се счита за действително сътрудничество;

(ii) или проектът включва действително сътрудничество между предприятие и изследователска организация, особено в контекста на координация на национални политики в областта на ИРД. Счита се, че е налице такова действително сътрудничество, когато:

– изследователската организация поема най-малко 10 % от приемливите разходи по проекта и

– тя има правото да публикува резултатите от изследователските проекти доколкото те са резултат от изследователска дейност, осъществена от въпросната организация

– възлагането на подизпълнител не се счита за действително сътрудничество. В случай на сътрудничество между предприятие и изследователска организация, максималните интензитети на помощ и надбавките, определени в настоящата рамка, не се прилагат спрямо изследователската организация.

(iii) или само в случай на промишлени научни изследвания, ако резултатите от проекта се разпространяват широко посредством технически и научни конференции или се публикуват в научни или технически списания или в информационни масиви със свободен достъп (бази данни, където всеки може да осъществи достъп до необработените данни от изследователската дейност), или посредством безплатен софтуер или софтуер с отворен изходящ код.

Таблица, илюстрираща интензитетите на помощ:

	Малко предприятие	Средно предприя ие	Голямо предприя ие
<i>Фундаментални научни изследвания</i>	100%	100%	100%
<i>Промислени научни</i>	70	60%	50%

³² Проекти, финансирани по Рамковата програма на Европейската общност за изследователска дейност, техническо развитие и демонстрационни дейности, автоматично се приемат като отговарящи на изискванията за надбавка за сътрудничество поради минималните условия за участие в тези проекти.

<i>изследвания</i>			
<i>Промислени научни изследвания</i> при наличие на: - сътрудничество между предприятия; за големи предприятия: транс-гранично или с най-малко едно МСП, или - сътрудничество на предприятие с изследователска организация или - разпространение на резултати	80%	75%	65 %
<i>Допазарна развойна дейност</i>	45%	35%	25%
<i>Допазарна развойна дейност</i> при наличие на: - сътрудничество между предприятия, за големи предприятия, с транс-гранично или най-малко с едно МСП или - сътрудничество на предприятие с изследователска организация	60%	50%	40%

5.1.4. Приемливи разходи

Интензитетът на помощта ще се изчислява на основата на разходите на изследователския проект до степен, в която те могат да се считат за приемливи. Всички приемливи разходи трябва да бъдат разпределени по конкретна категория ИРД.

Приемливи са следните разходи:

(а) разходи за персонал (изследователи, специализиран технически персонал и друг спомагателен персонал в степен, при която услугите им се ползват за изследователския проект)

(б) разходи за инструменти и оборудване, в степен и за срока на използването им за изследователския проект. Ако тези инструменти и оборудване не се ползват през целия си полезен живот за изследователския проект, за приемливи се считат само амортизационните разходи, съответстващи на продължителността на изследователския проект, изчислен на основата на добрата счетоводна практика.

(в) разходи за сгради и земя, до такава степен и за такъв срок, за които се ползват за изследователския проект. По отношение на сградите, за приемливи се считат само амортизационните разходи, съответстващи на продължителността на изследователския проект, изчислен на основата на

добрата счетоводна практика. По отношение на земята, приемливи са разходите за прехвърляне по търговски начин или извършените в действителност капитални разходи.

(г) разходи за изследователска дейност по търговски договор, технически знания и патенти, закупени или лицензирани от външни източници по пазарни цени, когато сделката е осъществена между независими и информирани страни и няма елемент на тайна договореност, както и разходи за консултантски и равностойни на тях услуги, използвани изключително за изследователската дейност.

(д) допълнителни общо-административни разходи, извършени пряко в резултат от изследователския проект.

(е) други текущи разходи, включително разходи за материали, консумативи и други подобни продукти, извършени пряко в резултат от изследователската дейност.

5.1.5. Възстановяване на заем

Ако държава-членка предостави заем, подлежащ на възстановяване, който се класифицира като държавна помощ по смисъла на член 87, параграф (1) на Договора за ЕО, се прилагат следните правила.

Когато държавата-членка може да демонстрира на основата на валидна методика, базираща се на достатъчно позволяващи проверка данни, че е възможно да се изчисли брутният еквивалент на помощта на съответната помощ, предоставена под формата на заем, подлежащ на възстановяване и съответно да се изготви схема, при която този брутен еквивалент на помощта отговаря на условията за максималните интензитети по раздел 5.1, тя може да изпрати уведомление за тази схема и свързаната с нея методика до Комисията. Ако Комисията приеме методиката и оцени схемата като съвместима, помощта може да бъде предоставена на основата на брутният еквивалент на помощта на заема за възстановяване, до размера на интензитетите на помощ, допустими по раздел 5.1.

Във всички други случаи заемът за възстановяване се изразява като процент от приемливите разходи; той може да надвишава процентите, посочени в раздел 5.1. при положение, че са спазени следните правила.

За да се даде възможност на Комисията да оцени мярката, в нея трябва подробно да са предвидени разпоредби относно възстановяването на сумите в случай на успех и ясно да е определено какво ще се счита за успешен резултат от изследователските дейности. Всички тези елементи трябва да бъдат изложени в уведомление до Комисията. Комисията ще провери дали определението за успешен резултат е формулирано на основата на обоснована и предпазлива хипотеза.

В случай на успешен резултат, мярката трябва да предвижда, че заемът се възстановява с лихва, чийто процент е поне равен на процента, произтичащ от прилагането на „Съобщение на Комисията относно метода за определяне на референтния и дисконтовия проценти“.³³

В случай на успех, надхвърлящ резултата, определен като успешен, съответната държава-членка следва да има правото да поиска заплащане, по-високо от размера на сумата на аванса, включително лихва в съответствие с предвидения от Комисията референтен процент.

³³ Съобщение на Комисията относно метода за определяне на референтния и дисконтовия проценти, ОВ С 273, 9.09.1997 г., стр. 3, публикувано също така на адрес: http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/reference_rates.html.

В случай, че проектът не успее, не е необходимо авансът да бъде възстановен в пълен размер. В случай на частичен успех, Комисията обикновено изисква гарантираното възстановяване да бъде пропорционално на степента на постигнатия успех.

Авансът може да покрива максимум до 40% от приемливите разходи за етапа на експерименталната разработка на проекта и до 60% - за етапа на промишлените научни изследвания, към което могат да се прибавят насърчителни надбавки.

5.1.6. Фискални мерки

На основата на проучвателни оценки,³⁴ представени от държавите-членки в уведомлението, Комисията ще разгледа дали схемите за фискално подпомагане на НИРДИ оказват стимулиращ ефект чрез насърчаване на по-високи разходи за НИРДИ от предприятията.

Интензитетът на помощ на дадена мярка за фискална държавна помощ за НИРДИ може се изчисли или на основата на индивидуални проекти за НИРДИ, или – на ниво на едно предприятие – като съотношението между общото данъчно облекчение и сумата на всички приемливи разходи за НИРДИ, извършени за период, който не може да надвишава три последователни фискални години. Във втория случай, мярката за фискална държавна помощ за НИРДИ може да се прилага без разлика спрямо всички отговарящи на критериите дейности в областта на НИРДИ; в такъв случай не бива да се превишава приложимия интензитет на помощ за допазарна развойна дейност.³⁵

Към момента на уведомяване, държавата-членка трябва да представи разчет за очаквания брой на получателите.

5.1.7. Клауза за предоставяне на финансиране, съобразно предоставяното финансиране от друг източник

За да се преодолеят действителни или потенциални преки или косвени нарушения на международната търговия, възможно е да се даде одобрение на по-високи интензитети от допустимите съгласно гореизложените разпоредби, ако – пряко или косвено – конкуренти, разположени извън Европейския съюз, са получавали (през последните три години) или предстои да получават помощи с еквивалентен интензитет за подобни проекти, програми, изследователска дейност, развойна дейност или технологии. Когато обаче има вероятност нарушенията на международната търговия да настъпят след повече от три години, предвид на специфичния характер на въпросния сектор, референтният период може да бъде съответно удължен.

Ако изобщо е възможно, съответната държава-членка следва да предостави на Комисията достатъчно информация, за да ѝ даде възможност да извърши оценка на ситуацията, по-специално – по отношение на необходимостта да се вземе предвид конкурентното предимство, с което се ползва конкурент от трета страна. Ако Комисията не разполага с доказателства относно

³⁴ Въпреки че това може да се окаже невъзможно предварително за нововъведена фискална мярка за предоставяне на държавни помощи, от държавите-членки ще се очаква да представят проучвания за оценяване на стимулиращите ефекти от техните собствени фискални мерки.

³⁵ Обратно, когато една фискална мярка за предоставяне на държавни помощи за НИРДИ прави разграничение между различни категории НИРДИ, не бива да се превишават съответните интензитети на помощ.

предоставената или предложена за предоставяне помощ, тя може също така да се опре на косвени доказателства, когато взема решението.

5.2. Помощ за технически предпроектни проучвания

Помощта за технически предпроектни проучвания в подготовка за дейности в сферата на промишлените научни изследвания или допазарната развойна дейност е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО при положение, че интензитетът на помощ, изчислен на основата на разходите за проучванията, не надвишава следните интензитети на помощ:

- за МСП - 75% за проучвания, подготвящи дейности в сферата на промишлените научни изследвания и 50% за проучвания в подготовка за дейности в сферата на допазарната развойна дейност,
- за големи предприятия - 65% за проучвания в подготовка за дейности в сферата на промишлените научни изследвания и 40% за проучвания, подготвящи дейности в сферата на допазарната развойна дейност.

5.3. Помощ за покриване на разходи за права на индустриална собственост за МСП

Помощта за МСП за разходите, свързани с получаването и валидирането на патенти и други права на индустриална собственост е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО до същото равнище на подпомагане като равнището, за което биха били изпълнени критериите за помощ за ИРД по отношение на изследователските дейности, които първо са породили въпросните права на индустриална собственост.

Приемливи разходи са:

- (а) всички разходи, предшестващи предоставянето на правото в юрисдикцията на първата държава, включително разходите, отнасящи се до подготовката, подаването и разглеждането на заявлението, както и разходите, извършени по подновяването за заявлението преди да бъде присъдено правото;
- (б) разходите за превод и другите разходи, извършени за получаването на присъждането или валидирането на правото в други юрисдикции;
- (в) разходите, извършени за защита на валидността на правото по време на официалното разглеждане на заявлението и възможните процедури на разглеждане на възражения, дори ако тези разходи са извършени след като е присъдено правото.

5.4. Помощ за млади иновативни предприятия

Помощта за млади иновативни предприятия е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО, ако са изпълнени следните условия:³⁶

- а) получателят да бъде малко предприятие, което съществува от по-малко от 6 години към момента, когато се предоставя помощта, и
- б) получателят да бъде иновативно предприятие, на следното основание:

³⁶ Това не е в нарушение на прилагането на Насоките относно националната регионална помощ за 2007—2013 г., ОВ С 54 от 04.03.2006 г., и по-специално – предоставянето на помощи за новосъздадени малки предприятия в общ размер до 2 милиона евро на едно малко предприятие, разположени в райони, отговарящи на критериите за дерогацията по член 87, параграф (3), буква (а).

i) държавата-членка може да демонстрира, че в обозримо бъдеще получателят ще разработи продукти, услуги или процеси, които са технически нови или в съществена степен подобрили в сравнение с най-високите достижения в своя отрасъл в Общността, и които са свързани с риск от неуспех в технически или индустриален план. Тази оценка трябва да бъде извършена от външен експерт, по-специално – на основата на бизнес план или

ii) разходите за ИРД на получателя представляват най-малко 15% от общия размер на неговите разходи за дейността през най-малко една от трите години, предшестващи предоставянето на помощта, или – в случай на новосъздадено предприятие – без да има финансова история, съгласно одита на текущия му фискален период, заверен от външен одитор.

в) помощта да не бъде в размер, по-висок от 1 милион евро. Тази помощ не може да надхвърля 1.5 милиона евро в райони, отговарящи на критериите за дерогацията по член 87, параграф (3), буква (а), и 1.25 милиона евро в райони, отговарящи на критериите за дерогацията по член 87, параграф (3), буква (в).

Получателят може да получи помощта само еднократно през периода, през който изпълнява условията за младо иновативно предприятие. Тази помощ може да се съчетава с натрупване заедно с други помощи по настоящата рамка, с помощ за научно-изследователска и развойна дейност и иновации – предмет на групово освобождаване по силата на Регламент 364/2004 или на друг регламент, който го изменя или заменя, и с помощ, одобрена от Комисията съгласно Насоките за рисковия капитал.

Получателят може да получи държавна помощ, различна от помощта за НИРДИ и от помощта за рисков капитал, само след като са изминали 3 години от предоставянето на помощта за младо иновативно предприятие.

5.5. Помощ за иновации в технологичните процеси и организация на услугите

Възможно е иновациите в областта на услугите да не попадат винаги в категориите за научно-изследователската дейност, определени в точка 5.1, а обикновено има по-слабо изразен системен характер и често произтича от взаимодействие с клиентите, пазарното търсене, възприемане на стопански и организационни модели и практики от по-иновативни сектори или от други подобни източници.

Помощта за иновации в технологичните процеси и организацията на услугите е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО при максимален интензитет на помощта от 15% - за големи предприятия, 25 % - за средни предприятия и 35% - за малки предприятия. Големите предприятия отговарят на критериите за тази помощ, само ако осъществяват подпомаганата дейност в сътрудничество с МСП, като участващото в сътрудничеството МСП трябва да извършва най-малко 30% от общите приемливи разходи.

Рутинни или периодични промени по продуктите, производствените линии, производствените процеси, съществуващите услуги и други текущи дейности, дори ако тези промени налагат осъществяването на усъвършенстване, не са приемливи за предоставяне на държавна помощ.

Необходимо е да са налице следните условия:

а) Иновацията в организацията трябва винаги да бъде свързана с въвеждането и използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), за да се извършат промени в организацията.

б) Иновациите да са формулирани като проект с определен и квалифициран ръководител на проекта, както и с определени разходи за проекта.

в) Резултатът от подпомагания проект да бъде разработването на стандарт, на стопански модел, методика или концепция, които могат системно са бъдат възпроизведени, по възможност сертифицирани и по възможност патентовани.

г) Иновациите в технологичните процеси или в организацията да представляват новости или съществени подобрения в сравнение с най-високите достижения в своя отрасъл в Общността. Държавите-членки биха могли да демонстрират тази новост например на основата на точно описание на иновациите, сравнявайки го с най-високите достижения в процесите или техники на организация, използвани от други предприятия в същия отрасъл.

д) Проектът за иновации в технологичните процеси или в организацията да е свързан в ясна степен с риск. Този риск би могъл да бъде демонстриран от държавата-членка например по отношение на: съотношението между разходите за проекта и оборота на фирмата; времето, необходимо за разработването на новия процес; очакваните изгоди от иновацията в технологичния процес в сравнение с разходите по проекта, вероятността от неуспех.

Приемливите разходи са същите, както при помощта за проекти в областта на ИРД (виж точка 5.1). В случай на организационна иновация обаче, разходите за инструменти и оборудване включват само разходите за инструменти и оборудване в сферата на ИКТ.

5.6. Помощ за консултантски услуги за иновации и за услуги за подкрепа на иновациите

Помощта за консултантски услуги за иновации и за услуги за подкрепа на иновациите е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО, ако е изпълнено всяко от следните условия:

- Получателят да бъде МСП

- Помощта да не превишава максимален размер от 200,000 евро на един получател за всеки тригодишен период³⁷:

- Доставчикът на услугата да се облагодетелства чрез получаването на национален или европейски сертификат. Ако доставчикът на услугата не се ползва от облагите на национална сертификация или сертификация в Европейския съюз, помощта не може да покрива повече от 75% от приемливите разходи.

- Получателят трябва да ползва държавната помощ, за да закупува услугите на пазарна цена (или - ако доставчикът на услугата е лице с нестопанска цел – на цена, която отразява в пълен размер извършените от него разходи плюс разумна надбавка).

Приемливи са следните разходи:

– по отношение на консултантски услуги за иновации - следните разходи: консултации по фирмено управление; техническа помощ; услуги по трансфер на технологии; обучение; консултации относно придобиването,

³⁷ Без това да нарушава възможността за получаване и на минималната (*de minimis*) помощ по отношение на други приемливи разходи.

защитата и търговията с права на интелектуална собственост и относно лицензионни договори; консултации относно използването на стандарти;
– по отношение на услуги за подкрепа на иновации - следните разходи: административна площ; бази данни; технически библиотеки; дейност в областта на пазарните проучвания; използване на лаборатория; етикетиране, изпитване и сертификация за качество;

Ако доставчикът на услугата е лице с нестопанска цел, помощта може да бъде предоставяна под формата на намалена цена, като разликата между заплатената цена и пазарната цена (или цена, която отразява пълния размер на разходите плюс разумна надбавка). В такъв случай държавите-членки създават система, гарантираща прозрачност по отношение на пълния размер на разходите за предоставените консултантски услуги за иновациите и услуги за подкрепа на иновациите, както и по отношение на платената от получателя цена, така че получената помощ да може да бъде измервана и наблюдавана.

5.7. Помощ за наемане на високо-квалифициран персонал

Помощта за наемане на високо-квалифициран персонал, командирован от научно-изследователска организация или голямо предприятие, в едно МСП, е съвместима с общия пазар по смисъла на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО, при положение, че са изпълнени следните условия:

Командированият персонал трябва да не замества друг персонал, а да бъде нает за изпълнението на новосъздадена функция в предприятието-получател и трябва да е работил най-малко две години в научно-изследователската организация или голямото предприятие, което командирова този персонал при друг работодател. Командированият персонал трябва да работи по дейности в областта на НИРДИ в рамките на предприятието.

Приемливи разходи са всички разходи за персонал за привличане и наемане на високо-квалифициран персонал съгласно даденото по-горе определение, включително разходите за ползването на агенция за набиране на персонал, както и надбавки за мобилност за командирования персонал. Максималният интензитет на помощта е 50% от приемливите разходи, за максимален срок от 3 години, за едно предприятие и на едно лице, привлечено от друг работодател.

Тази разпоредба не допуска да се покриват разходи за консултантски услуги (заплащане на услугата, предоставяна от експерта, без експертът да бъде нает на работа в предприятието), които се уреждат съгласно правилата за държавните помощи за МСП.³⁸

5.8. Помощ за иновативни кълъстери

Помощ за инвестиции може да бъде предоставяна за създаване, разширяване и оживяване на иновативни кълъстери изключително на юридическото лице, което ръководи дейността на иновативния кълъстер. Това лице трябва да отговаря за управлението на участието и достъпа до територията на кълъстера, материалната база и дейностите. Достъпът до територията, материалната база и дейностите на кълъстера не трябва да бъде ограничен и таксите за ползване на материалната база на кълъстера и за участие в дейностите на кълъстера следва да отразяват разходите за това.

³⁸ Понастоящем: Регламент 70/2001.

Тази помощ може да бъде предоставяна за следните обекти на материалната база:

- обекти за обучение и изследователски център;
- инфраструктурни обекти за изследователска дейност със свободен достъп: лаборатория, база за провеждане на изпитания;
- широколентова мрежова инфраструктура.

Максималният интензитет на помощта е 15%.

За райони, които попадат в обхвата на член 87, параграф (3), буква (а), Комисията счита, че интензитетът не бива да надвишава:

- 30 % - за райони с по-малко от 75 % от средния за ЕО-25 БВП на глава от населението, за най-отдалечените райони с по-висок БВП на глава от населението и до 1 януари 2011 г. - райони със статистически ефект;
- 40 % - за райони с по-малко от 60 % от средния за ЕО-25 БВП на глава от населението;
- 50 % - за райони с по-малко от 45 % от средния за ЕО-25 БВП на глава от населението.

Тъй като се отчитат специфичните затруднения на най-отдалечените райони, те имат право на допълнителна надбавка от 20 %, ако техният БВП на глава от населението е спаднал под 75 % от средния за ЕО-25 и на 10 % - в други случаи.

Районите със статистически ефект, които попадат в обхвата на дерогацията по член 87, параграф (3), буква (в), от 1 януари 2011 г. ще имат право на интензитет на помощ от 20 %.

При предоставяне на помощ на МСП, таваните могат да бъдат завишени с 20 процентни пункта за помощ, предоставяна на малко предприятие и с 10 процентни пункта за помощ, предоставяна на средно предприятие.

За приемливи разходи се считат разходите, отнасящи се до инвестициите в земя, сгради, машини и оборудване.

Оперативна помощ за оживяване на клъстери може да бъде предоставена на юридическото лице, ръководещо иновативния клъстер. Тази помощ трябва да бъде временна и, като общо правило, трябва да се прекрати с времето, за да послужи като стимул за това в разумно кратки срокове цените да започнат отразяват разходите.

Тази помощ може да бъде предоставяна през ограничен период от пет години, като размерът на помощта постепенно намалява. Нейният интензитет може да възлиза на 100 % за първата година, но трябва да спада в линейна прогресия до нула в края на петата година. В случай на ненамаляваща постепенно помощ, срокът на предоставянето ѝ е ограничен до пет години и интензитетът ѝ трябва да не надхвърля 50 % от приемливите разходи. В случаи с основателна обосновка и на базата на убедителни доказателства, предоставени от изпращащата уведомяваща държава-членка, помощта за оживяване на клъстери може да бъде предоставяна за по-дълъг срок, който не може да надвишава 10 години.

Приемливите разходи включват разходите за персонал и административните разходи, отнасящи се до следните дейности:

- маркетинг на клъстера с цел привличане на нови фирми, които да се включат в клъстера;
- управление на обектите на клъстера със свободен достъп;
- организиране на програми за обучение, семинари и конференции в подкрепа на споделянето на знания и работата в мрежа между членовете на клъстера

Когато изпраща уведомление за помощ за инвестиции или помощ за оживяване на клъстер, държавата-членка трябва да предостави анализ на техническата специализация на иновативния клъстер, съществуващия регионален потенциал, съществуващия капацитет за изследователска дейност, наличието на клъстери в ЕС със сходно предназначение и потенциалния пазарен обем на дейностите в клъстера

Случаите, когато държавите-членки финансират инфраструктура за иновации, която ще работи на базата на свободен достъп в рамките на изследователски организации с нестопанска цел, следва да се оценяват съобразно разпоредбите на раздел 3.1.

6. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ

Държавната помощ трябва да има стимулиращ ефект, т.е. да води до промяна в поведението на получателя, така че той да повиши равнището на своята активност в областта на НИРДИ: в резултат от помощта, активността в НИРДИ следва да нараства по обем, обхват, размер на разходите или скорост.

Комисията счита, че помощта не представлява стимул за получателя във всички случаи, в които дейността в областта на НИРДИ³⁹ вече е започнала преди получателят да подаде искане за помощ до националните органи.

Ако подпомаганият проект за НИРДИ не е започнал преди подаването на заявление, Комисията счита, че стимулиращия ефект **се постига автоматично** за следните мерки на помощ:

- помощ за проект и предпроектни проучвания, при който получателят на помощта е МСП и когато размерът на помощта е под 7,5 милиона евро за един проект за едно МСП;
- помощ за покриване на разходи за права на индустриална собственост за МСП;
- помощ за млади иновативни предприятия;
- помощ за консултантски услуги за иновации и услуги за подкрепа на иновации;
- помощ за наемане на високо-квалифициран персонал.

За всички други мерки⁴⁰, Комисията ще изисква да се демонстрира стимулиращ ефект от страна на изпращащите уведомление държави-членки.

За да се провери дали планираната помощ наистина ще накара получателя на помощта да промени своето поведение така, че да увеличи равнището на своята активност в НИРДИ, държавите-членки следва да предоставят предварителна оценка на повишената активност в НИРДИ за **всички индивидуални мерки, които Комисията оценява**, на основата на сравнителен анализ между ситуацията без предоставяне на помощ и на ситуацията в случай на предоставяне на помощта. Могат да се използват следните критерии, заедно с други подходящи количествени и/или качествени фактори, изложени от държавата-членка, изпратила уведомлението:

Увеличение на обема на проекта: увеличение на общия размер на разходите за проекта (без намаление на разходи от страна на получателя на помощта в

³⁹ Ако предложението с искане за подпомагане е за предоставяне на помощ за проект за ИРДИ, това не изключва възможността потенциалният получател вече да е извършил предпроектни проучвания, които не са включени в искането за държавна помощ.

⁴⁰ Т.е. помощ за проект за големи предприятия и за МСП, когато помощта надвишава 7,5 милиона евро; помощ за иновации в технологичните процеси и организацията на услугите и помощ за иновативни клъстери

сравнение със ситуацията без помощ); увеличение на броя на хората, на които се възлагат дейности в областта на НИРДИ;

Увеличение на обхвата: увеличение на броя на очакваните отчетни резултати от проекта; по-амбициозен проект, което се илюстрира от по-голяма вероятност от постигане на научен или технически пробив или по-висок риск от неуспех (особено – свързан с по-високия риск, свързан с изследователския проект, дългосрочния характер на проекта и несигурността относно неговите резултати);

Увеличение на скоростта: по-кратък срок за приключване на проекта в сравнение със същия проект, осъществяван без помощ;

Увеличение на общия размер на разходите за НИРДИ: увеличение на общите разходи за НИРДИ от страна на получателя на помощта; промени в бюджета, ангажиран за проекта (без съответно намаление на бюджета за други проекти); увеличение на разходите за НИРДИ от страна на получателя на помощта като процент от общия оборот;

При положение, че може да се демонстрира съществен ефект по *най-малко един* от тези елементи, като се вземе предвид нормалното поведение на едно предприятие в съответния отрасъл, Комисията обикновено ще направи извода, че предложението с искане за помощ има стимулиращ ефект.

Ако Комисията предприеме **подробна оценка на индивидуална мярка**, тези показатели могат да не бъдат сметени за достатъчна демонстрация на стимулиращ ефект и може да се наложи на Комисията да се предоставят допълнителни доказателства.

Когато извършва **оценка на схема за помощ**, условията, отнасящи се до стимулиращия ефект, ще се считат за изпълнени, ако държавата-членка се е ангажирала да предостави индивидуална помощ съгласно одобрената схема за помощ само след като се е уверила чрез проверка, че е налице стимулиращ ефект и да представя годишни доклади за прилагането на одобрената схема за помощ. В годишните доклади държавата-членка трябва да демонстрира по какъв начин е извършила оценка на стимулиращия ефект на помощта преди да предостави помощта посредством използването на количествените и качествените показатели, посочени по-горе.

7. Съвместимост на помощ, подлежаща на подробна оценка

Комисията счита, че повишаването на равнището на активност в НИРДИ в ЕС е в общия интерес на Общността, тъй като може да се очаква то съществено да допринесе за растежа, просперитета и устойчивото ѝ развитие. В този контекст, Комисията отчита, че държавните помощи имат положителна роля, когато помощта е добре целенасочена и създава подходящи стимули за предприятията за увеличаване на НИРДИ. В същото време, държавните помощи могат също така да водят до съществени изкривявания на конкуренцията, което трябва да се има предвид.

7.1. Мерки, подлежащи на подробна оценка

За следните мерки, поради по-високия риск от изкривяване на конкуренцията, Комисията ще извършва по-подробна оценка.

За мерки, включени в приложното поле на Регламент за групово освобождаване (РГО)

- за всички случаи, за които е изпратено уведомление до Комисията вследствие на **задължение за изпращане на отделно уведомление за помощ**, предвидено от РГО.

За мерки от приложното поле на настоящата рамка:

Когато размерът на помощта надвишава:

- за **помощ за проекти**⁴¹ и **предпроектни проучвания** (размер на помощта на едно предприятие на един проект/предпроектно проучване),
  - ако проектът е в преобладаваща степен за фундаментални научни изследвания⁴² : 20 млн. евро;
  - ако проектът е в преобладаваща степен за промишлени изследвания⁴³: 10 млн. евро;
  - за всички други проекти: 7.5 млн. евро.
- за **иновации в технологичните процеси или организацията** на дейности в областта на услугите (размер на помощта на един проект на един предприятие): 5 млн. евро;
- за **иновативни клъстери** (на един клъстер): 5 млн. евро.

Целта на тази подробна оценка е да направи така, че високите размери на помощи за ИРДИ да не изкривяват конкуренцията до степен, противоречаща на общия интерес, а в действителност да допринасят за общия интерес. Това става, когато ползите от държавната помощ, изразени като допълнителни НИРДИ, натежават в сравнение с вредата, която се причинява на конкуренцията и търговията.

Подробната оценка е пропорционална оценка, която зависи от потенциала на конкретния случай да причини изкривяване. Съответно, фактът, че ще бъде извършена подробна оценка, не означава непременно необходимост за разкриване на официална процедура на разследване, макар че това може да стане за някои мерки.

При положение, че държавите-членки осигурят пълно съдействие и своевременно предоставят адекватна информация, Комисията ще положи максимални усилия за проведе разследването своевременно.

7.2. Методика на подробната оценка: Критерии за НИРДИ за икономическа оценка на някои индивидуални случаи

По-надолу, Комисията представя упътване относно вида информация, която тя може да поиска и методиката, която би приложила спрямо мерки, подлежащи на подробна оценка. Това упътване има за цел да осигури предвидимост относно мотивите за решенията на Комисията по начин, който е прозрачен, предвидим и да съответства на сигурността в законосъобразността.

Подробната оценка ще се извършва на основата на следните положителни и отрицателни елементи, които ще се разглеждат в допълнение към критериите, изложени в Част 5. В някои случаи приложимостта и тежестта, която се придава на тези елементи, могат да зависят от формата или целта на помощта. Равнището на оценката на Комисията ще бъде пропорционално на риска от изкривяване на конкуренцията. Това означава, че обхватът на анализа ще зависи от характера на случая. Поради тази причина държавната

⁴¹ За проекти по EUREKA този таван е определен на този размер, умножен по две.

⁴² Един проект се счита за съставляващ “в преобладаваща степен” фундаментални научни изследвания, ако повече от половината от приемливите разходи за проекта са извършени за дейности, които попадат в категорията на фундаменталните научни изследвания.

⁴³ Един проект се счита за съставляващ “в преобладаваща степен” промишлени изследвания, ако повече от половината от приемливите разходи за проекта са извършени за дейности, които попадат в категориите на промишлените изследвания или фундаменталните научни изследвания.

помощ за дейности, които са отдалечени от пазара, има по-малка вероятност да се превърне в обект на много задълбочено проучване.

Държавите-членки се приканват да предоставят всички елементи, които преценят за полезни за оценяването на случая. По-специално, държавите-членки се приканват да ползват като надеждни материали оценките на предишни схеми за помощ или мерки, оценки на въздействието, изготвени от предоставящия помощите орган, оценки на риска, финансови отчети, вътрешни бизнес планове, които всяко дружество следва да реализира по важни проекти, становища на експерти и други проучвания, свързани с НИРДИ.

7.3. Положителни ефекти от помощта

Фактът, че помощта насърчава предприятията да осъществяват НИРДИ в Общността, които без нея те не биха осъществили, е основния положителен елемент, който се отчита, когато се извършва оценка на съвместимостта на помощта.

В този контекст, Комисията ще обръща особено внимание на следните елементи:

- нетното увеличение на НИРДИ, осъществявани от предприятието;
- приносът на мярката за глобалното усъвършенстване на съответния отрасъл по отношение на равнището на НИРДИ;
- приносът на мярката за подобряване на ситуацията в Общността по отношение на НИРДИ в международен план.

7.3.1. Наличие на пазарен неуспех

Както е посочено в Глава 1, държавната помощ може да бъде необходима, за да се увеличат НИРДИ в икономиката, само дотолкова, доколкото пазарът, със собствените си усилия, не успява да доведе до оптимален резултат. Установено е, че някои провали на пазара спъват общото равнище на НИРДИ в Общността. Не всички предприятия и отрасли в икономиката обаче, се сблъскват с тези пазарни неуспехи в същата степен. В резултат от това, по отношение на мерките, подлежащи на подробна оценка, държавата-членка следва да предостави адекватна информация за това дали помощта се отнася до общ пазарен неуспех относно НИРДИ в Общността или до конкретен пазарен неуспех.

В зависимост от конкретния пазарен неуспех, към който е насочена мярката, Комисията ще взема предвид следните елементи:

- **Разпространение на знания:** предвижданото ниво на разпространение на информация; специфичността на създадените познания; наличието на защита на ПИС.
- **Несъвършена и асиметрична информация:** ниво на риск и сложност на изследователската дейност; необходимост от външно финансиране; характеристики на получателя на помощта с оглед получаване на външно финансиране.
- **Неуспехи в координацията:** брой на сътрудническите си предприятия; интензитет на сътрудничество; разнопосочност на интересите на партньорите в сътрудничеството; проблеми в изготвяне на договорите; проблеми на трети страни в координиране на сътрудничеството.

За държавни помощи, насочени към проекти за НИРДИ или дейности, разположени в подпомаганите области, Комисията ще взема предвид: i) неизгодни позиции, дължащи се на периферно местоположение и други

регионални особености, ii) конкретни данни за местната икономика, социални и/или исторически причини за ниското ниво на активност в НИРДИ в сравнение със съответните средни показатели и/или ситуацията на национално равнище и/или равнище в Общността; и iii) други съотносими показатели, демонстриращи засилваща се степен на пазарен неуспех.

7.3.2. Подходящ инструмент

Като изключение от общата забрана за предоставяне на държавни помощи, държавна помощ за НИРДИ може да бъде разрешена по силата на член 87, параграф (3), точка (в) на Договора за ЕО, когато тя е необходима, за да се постигне една цел от общ интерес. Важен елемент от балансиращия тест е дали и доколко предоставянето на държавна помощ за НИРДИ може да се счита за подходящ инструмент за засилване на активността в областта на НИРДИ при положение, че други, не така изкривяващи пазара инструменти, могат да постигнат същите резултати.

Извършвайки този анализ за съвместимост, Комисията ще обръща особено внимание на оценката на въздействието на предлаганата мярка, която бе следвало да е извършила държавата-членка. За подходящ инструмент се считат мерки, за които държавата-членка е разглеждала други възможни начини за реализация на политиката си и за които предимствата на използването на селективен инструмент, какъвто е държавната помощ, са констатирани и представени на Комисията.

7.3.3. Стимулиращ ефект и необходимост от помощ

Анализът на стимулиращия ефект на мярката за помощ е най-важното условие, когато се анализира държавната помощ за НИРДИ. Определянето на стимулиращия ефект **означава** да се оцени дали планираната помощ ще накара предприятията да осъществяват НИРДИ, които те иначе не биха осъществили.

Глава 6 предвижда поредица от показатели, които държавите-членки могат да използват, за да демонстрират наличието на стимулиращ ефект. Когато, обаче, предприема подробна оценка на дадена мярка, Комисията ще изисква стимулиращият ефект от помощта да се обоснове по-прецизно, за да се предотвратят нежелателни изкривявания в конкуренцията.

В хода на своя анализ, в допълнение към индикаторите, посочени в Глава 6, Комисията ще взема предвид следните елементи:

– **Определяне на желаната промяна:** желаната промяна в поведението, която се цели чрез държавната помощ в случая, за който се изпраща уведомление, трябва да се определи ясно (иницииране на нов проект, обем, обхват или скорост на проект, който допълнително се подпомага).

– **Анализ на възможните сценарии:** промяната в поведението следва да се определели посредством анализ на възможните сценарии: какво би било равнището на желаната дейност със и без помощ? Разликата между двата сценария се приема за показател за въздействието на мярката за предоставяне на помощи и тя описва стимулиращия ефект.

– **Равнище на рентабилност:** ако сам по себе си един проект не би бил рентабилен за частно предприятие, но би довел до важни ползи за обществото, съществува по-голяма вероятност помощта да окаже стимулиращ ефект. За да се оцени общата рентабилност на проекта (или

отсъствието ѝ), могат да се използват методики за оценка, които са стандартна практика в дадената индустрия⁴⁴.

– **Размер на инвестициите и разпределение на паричните потоци във времето:** Високите начални инвестиции, ниското равнище на свързаните с тях парични потоци и възникването на съществена част от паричните потоци в много далечно бъдеще ще се считат за положителни елементи при оценяването на стимулиращия ефект.

– **Равнище на риска, свързан с изследователския проект:** На основата, например, на предпроектни проучвания, оценки на риска и експертни становища, при оценката на риска ще се взимат предвид по-специално необратимостта на инвестициите, вероятността от търговски неуспех, риска от проектът да донесе по-малко от очакваните ползи, риска от осъществяването на проекта да навреди на реализацията на други дейности и риска от това разходите по проекта да навредят на финансовата жизнеспособност на предприятието. За държавни помощи, насочени към проекти за НИРДИ или дейности, извършвани в подпомагани области, Комисията ще взема предвид неизгодни позиции, дължащи се на периферно местоположение и други регионални особености, които оказват отрицателно влияние върху равнището на риска, свързан с изследователския проект.

– **Текуща оценка:** към мерки, за които се предвиждат пилотни проекти (в малък мащаб) или които предвиждат ясно определени етапни резултати, чието непостигане води до прекратяване на проекта и където се предвижда последващо наблюдение, което да бъде публично достояние, ще се проявява по-положително отношение при оценката на стимулиращия ефект.

7.3.4. Пропорционалност на помощта

Независимо от критериите, посочени в Глава 5, съответната държава-членка следва да предостави допълнително следната информация:

– **Открит процес на избор:** При наличие на множество (потенциални) кандидати за реализация на проекта за НИРДИ в една държава-членка, изискването за пропорционалност е по-вероятно да бъде удовлетворено, ако проектът се възложи на основата на прозрачни, обективни и недискриминационни критерии.

– **Помощ, сведена до минимум:** Държавите-членки трябва да обяснят как е изчислен даденият размер, за да се гарантира, че той е сведен до необходимия минимум.

7.4. Анализ на нарушаване на конкуренцията и търговията

Държавната помощ за НИРДИ може да повлияе на конкуренцията на две равнища: i) конкуренция по отношение на процеса на иновации, т.е. конкуренция, изразена като НИРДИ, които се осъществяват във възходяща посока на продуктите пазари и ii) конкуренция на продуктите пазари, на които се оползотворяват резултатите от дейностите в областта на НИРДИ.

При оценяването на отрицателните ефекти на мярката за помощ, Комисията ще съсредоточава своя анализ на изкривяванията на конкуренцията върху

---

⁴⁴ Те могат да включват методи за оценка на Нетната настояща стойност на проекта (ННС; сумата на дисконтираните очаквани парични потоци в резултат от инвестициите минус разходите по инвестициите), вътрешната норма на възвръщаемост (ВНВ) или възвръщаемостта на вложения капитал (ВВК). За доказателство биха могли да послужат финансови отчети и вътрешни бизнес планове, съдържащи информация относно прогнозните стойности на търсенето; прогнозите за разходите; прогнозите за финансовите показатели (напр. ННС, ВНВ, ВВК), документите, които се представят на инвестиционен комитет и които представляват разработки на различни инвестиционни сценарии, или документи, представяни на финансовите пазари.

предвидимото въздействие, което помощта за НИРДИ оказва върху конкуренцията между предприятията на съответните продуктови пазари. Комисията ще придава повече тежест на рисковете за конкуренцията и търговията, които възникват в обозримо бъдеще и с определена вероятност. Въздействието върху конкуренцията по отношение на процеса на иновации ще бъде съотносимо доколкото то оказва предсказуем ефект върху резултата от пазарната конкуренция относно бъдещия продукт. В някои случаи резултатите от НИРДИ, напр. - под формата на права на интелектуална собственост, се търгуват сами по себе си на т.нар. пазари на технологии, например - посредством лицензиране на патент. В тези случаи Комисията може също така да вземе предвид ефекта от помощта върху конкуренцията на пазарите на технологии.

Въздействието на НИРДИ върху продуктовете пазари е силно динамично и поради тази причина анализът ще бъде ориентиран напред. Често една и съща иновативна дейност е свързана с многобройни бъдещи продуктови пазари. Ако е така, въздействието на държавната помощ ще се разглежда по отношение на всички тези съответни пазари.

Има три различни начина, по които помощта за НИРДИ може да изкривява конкуренцията на продуктовете пазари:

(1) помощта за НИРДИ може да доведе до изкривяване на динамичните стимули за извършване на инвестиции от участниците на пазара (ефект на изтласкване от пазара).

(2) помощта за НИРДИ може да създаде или да поддържа позиции на пазарна мощ.

(3) помощта за НИРДИ може да поддържа съществуването на неефективна пазарна структура.

Държавната помощ може също така да оказва отрицателен ефект върху търговията на общия пазар. По-специално, когато помощта за НИРДИ води до изтласкване на конкуренти от пазара, мерките за подпомагане могат всъщност да доведат до изместване на търговските потоци и местонахождението на икономическата дейност.

7.4.1. Изкривяване на динамичните стимули

Основното опасение, свързано с предоставяната помощ за НИРДИ на предприятия е, че се изкривяват динамичните стимули на конкурентите да осъществяват инвестиции. Когато едно предприятие получава помощ, това като цяло увеличава вероятността за успех на НИРДИ за това предприятие, което води до засилено присъствие на продуктовия пазар (или пазари) в бъдеще. Това засилено присъствие може да накара конкурентите му да намалят обхвата на първоначалните си инвестиционни планове (ефект на изтласкване от пазара).

Извършвайки своя анализ, Комисията ще взема предвид следните елементи:

– **Размер на помощта.** Мерките за помощ, които включват значителни размери на помощ имат по-голяма вероятност да доведат до съществени ефекти на изтласкване от пазара. Значимостта на размера на помощта ще се измерва по отношение на общия размер на частни разходи за ИРД в отрасъла и спрямо размера на разходите, извършвани от основните участници на пазара.

– **Близост до пазара / категория на помощта.** Колкото повече мярката за помощ е насочена към дейност в областта на НИРДИ, която е близо до

пазара, толкова по-голяма е възможността тя да доведе до съществени ефекти на изтласкване от пазара.

– **Открит процес на избор:** Когато безвъзмездната помощ се предоставя на основата на обективни и не-дискриминационни критерии, Комисията ще има по-положително отношение.

– **Бариери при изхода:** По-вероятно е конкурентите да запазят (или дори да завишат) плановете си за инвестиции, когато бариерите при изхода от процеса на иновации са високи. По-конкретно, случаят може да бъде именно такъв, когато много от вече извършените от конкурентите инвестиции са непоклатимо вложени в конкретна траектория на НИРДИ.

– **Стимули за конкуриране на бъдещ пазар:** помощта за НИРДИ може да води до ситуация, при която конкурентите на получателя на помощта се отказват да се конкурират за бъдещ пазар, защото облагодетелстването, получено от помощта (преимущество, изразено като степен на технически напредък или като времево преимущество), намалява тяхната възможност да навлязат по рентабилен начин на този бъдещ пазар.

– **Продуктова диференциация и интензитет на конкуренцията:** Когато продуктовата иновация се отнася по-скоро до разработване на диференцирани продукти (свързани например, с отделни марки, стандарти, технологии, потребителски групи), вероятността да се окаже влияние върху конкурентите е по-малка. Това е така и ако на пазара има множество ефективно работещи конкуренти.

7.4.2. Създаване на пазарна мощ

Помощта в подкрепа на НИРДИ може да доведе до изкривяващи ефекти, изразен като засилване или запазване на степента на пазарна мощ на продуктовете пазари. Пазарната мощ представлява силата да се оказва влияние върху пазарните цени, производството, разнообразието или качеството на стоките и услугите или на други параметри на конкуренцията на пазара в продължение на значителен период от време, в ущърб на потребителите. Комисията ще оценява пазарната мощ преди да бъде предоставена помощта и промяната в пазарната мощ, която може да се очаква в резултат от помощта.

Комисията има опасения основно относно тези мерки за НИРДИ, които дават възможност получателят на помощта да прехвърли или укрепи пазарната си мощ, с която разполага на съществуващи продуктови пазари, върху бъдещи продуктови пазари. Поради тази причина у Комисията едва ли ще възникнат опасения относно конкуренцията, свързани с пазарна мощ на пазари, където всеки получател на помощта притежава пазарен дял от по-малко от 25% и на пазари, където пазарната концентрация по Индекса на Херфиндал-Хиршман [Herfindahl-Hirschman Index] (HHI) е под 2000.

В хода на своя анализ Комисията ще разглежда следните елементи:

– **Пазарна мощ на получателя на помощта и пазарна структура:** Когато получателят вече има господстващо положение на даден продуктов пазар, мярката за помощ може да заздравя това господстващо положение като допълнително отслаби конкурентното ограничаване, което конкурентите могат да упражняват върху предприятието-получател. Също така, мерките за държавни помощи могат да оказват съществено влияние върху олигополни пазари, на които участват само няколко участници.

– **Равнище на бариерите при навлизането:** В областта на НИРДИ могат да са налице съществени бариери пред навлизането на нови участници. Тези

бариири включват правни бариири (по-специално ПИС), икономии на мащаба и обхвата, бариири пред достъпа до мрежи и инфраструктура, както и други стратегически бариири пред навлизането или разрастването.

– **Покупателна способност:** Пазарната мощ на едно предприятие също може да бъде ограничена от пазарните позиции на купувачите. Наличието на силни купувачи може да послужи като противовес на установяването на силни пазарни позиции, ако е вероятно купувачите да се стремят към запазването на достатъчно конкуренция на пазара.

– **Процес на избор:** Мерки за помощ, които дават възможност на предприятия със силни пазарни позиции да оказват влияние върху процеса на подбор, напр. като имат правото да препоръчват предприятия в процеса на избор или да влияят върху пътя на изследователската дейност по начин, който неоснователно поставя в неблагоприятно положение алтернативните пътища, могат да предизвикат опасения у Комисията.

7.4.3. Запазване на неефективни пазарни структури

Ако не бъде правилно насочена, помощта за НИРДИ може да подкрепя неефективни предприятия и така да води до пазарни структури, при които много от участниците на пазара функционират по същество под нивото на ефективност. Извършвайки своя анализ, Комисията ще разглежда дали помощта е предоставена на пазари, характеризиращи се със свръх-капацитет, на западащи отрасли или на чувствителни отрасли. По-малко вероятно е да възникнат опасения в ситуации, където държавната помощ за НИРДИ има за цел да промени динамиката на растежа на отрасъла, особено чрез въвеждане на нови технологии.

7.5. Балансиране и решение

В светлината на тези положителни и отрицателни елементи Комисията претегля ефектите от мярката и определя дали възникващите в резултат от тях изкривявания оказват неблагоприятен ефект върху условията за осъществяване на търговия до степен, противоречаща на общия интерес. Във всеки отделен случай анализът ще се основава на обща оценка на предвидимите положителни и отрицателни въздействия на държавната помощ. За тази цел Комисията няма да използва механично изложените по-горе критерии, а ще изготвя обща оценка на основата на принципа на пропорционалността.

Комисията може да не отправи възражения към мярката за помощ, за които е уведомена, без да е открила официална процедура на разследване или, след провеждането на официална процедура на разследване по реда на член 6 на Регламент 659/1999⁴⁵, да реши да приключи процедурата с решение в съответствие с член 7 на същия Регламент. В случай, че вземе решение под условие по смисъла на член 7 (4) на Регламента, тя може да обмисли възможността да наложи по-специално следните условия, които трябва да намалят причиняваните изкривявания или ефект върху търговията и да бъдат пропорционални:

– по-ниски интензитети на помощ от максималните интензитети, допустими по Глава 5, включително механизми за връщане на печалбата и различни условия за погасяване на авансово предоставените заеми;

⁴⁵ Регламент на Съвета (ЕО) № 659/1999 от 22 март 1999 г., с който се определят подробни правила за прилагането на член 93 на Договора за ЕО, ОВ L 83, 27.03.1999 г., стр. 1.

- разпространение на резултатите, сътрудничество и други ангажименти относно поведението;
- разделяне в отделни сметки, за да се предотврати кръстосаното субсидиране от един пазар на друг, когато получателят участва на повече от един пазари;
- предотвратяване на дискриминацията против други потенциални получатели (намаляване на селективността).

8. Натрупване

По отношение на натрупването, определените тавани съгласно настоящата рамка се прилагат независимо от това дали подкрепата за подпомагания проект се финансира изцяло със средства на държавата или се предоставя частично финансиране от Общността, освен в конкретния и ограничен контекст на условията, определени за финансиране от Общността съгласно Рамковите програми за ИТРД [изследователска и техническа развойна дейност], приети съответно в съответствие с Част XVIII на Договора за ЕО или Част II на Договора за Евратом.

Когато разходът, приемлив за помощ за НИРДИ, е приемлив изцяло или частично за получаване на помощ за други цели, общата част ще се разглежда спрямо най-благоприятния таван съгласно прилаганите правила. Това ограничение не се прилага по отношение на помощи, предоставени в съответствие с насоките на Общността относно държавната помощ за насърчване на инвестиции в МСП под формата на рисков капитал.

Помощите за НИРДИ няма да се натрупват с минималната помощ (помощта *de minimis*) по отношение на едни и същи приемливи разходи, за да се заобиколи изискването за максималните интензитети на помощта, предвидено в настоящата рамка.

9. Специални правила за селското и рибното стопанство

По отношение на помощта за ИРД относно продукти, включени в Анекс I към Договора за ЕО, и посочена като дерогация от ограниченията или допълненията за интензитет на помощ в настоящата рамка, Комисията ще продължава да допуска интензитет на помощта в размер до 100%, при положение, че за всеки случай са изпълнени следните четири условия:

- да бъде от общ интерес за дадения отрасъл или съответния под-отрасъл,
- информацията, че ще се извършва изследователска дейност, и с каква цел се извършва, да бъде публикувана в интернет, преди започване на изследователската дейност. Трябва да бъде посочена ориентиловъчна дата за очакваните резултати и мястото, където те ще бъдат публикувани в интернет, както и да се спомене, че резултатът ще бъде на разположение безплатно,
- резултатите от изследователската дейност да са достъпни в Интернет за период от най-малко 5 години. Тази информация в интернет трябва да се публикува не по-късно от информацията, която може да бъде предоставена на членовете на която и да било отделна организация.
- помощта трябва да се предоставя пряко на изследователската институция или орган, и трябва да не включва прякото предоставяне на помощ за неизследователска дейност на фирма, която произвежда, обработва или предлага на пазара селскостопански продукти, нито да предоставя помощ на цените на производители на такива продукти.

Комисията ще разрешава държавна помощ за сътрудничество на основание член 29 от Регламент (ЕО) 1698/2005⁴⁶, ако това сътрудничество е било одобрено за съ-финансиране от Общността по този член и/или държавната помощ е предоставена като допълнително финансиране по реда на член 89 на Регламент (ЕО) 1698/2005 при същите условия и същия интензитет като съ-финансирането.

Случаи на помощ за ИРД за продукти от Анекс I, които не отговарят на горните условия, ще се разглеждат по общия ред на настоящата рамка.

10. Заключение разпоредби

10.1. Докладване и наблюдение

10.1.1. Годишни доклади

В съответствие с изискванията на Регламент 659/1999 на Съвета⁴⁷ и Регламент 794/2004 на Комисията⁴⁸, държавите-членки трябва да представят на Комисията годишни доклади.

В допълнение към изискванията, предвидени в настоящите разпоредби, годишните доклади за мерките за помощ за НИРДИ следва да съдържат, за всяка мярка, включително предоставянето на помощи по одобрена схема, следната информация:

- наименование на получателя;
- размер на помощта, предоставяна на един получател;
- интензитет на помощта;
- отрасли на дейност, в които се осъществяват подпомаганите проекти.

В случай на фискална помощ, държавата-членка трябва само да представи списък на получателите, които са получили годишно данъчно облекчение в размер над 200 000 евро.

В случай на клъстери, докладът трябва също така да дава кратко описание на дейността на клъстера и ефикасността му по отношение на привличането на активност в НИРДИ. Комисията може да поиска допълнителна информация относно предоставената помощ, за да провери дали са спазени условията на решението на Комисията, с което се одобрява мярката за помощ.

Годишните доклади ще се публикуват на сайта на Комисията в интернет.

За всички помощи, предоставяни по одобрена схема на големи предприятия, държавите-членки трябва също така да обяснят в годишните доклади как е бил осигурен стимулиращия ефект на помощта, предоставена на такива предприятия, по-специално – като представят показателите и критериите, посочени в Глава 6 по-горе.

10.1.2. Достъп до пълния текст на схемите за помощ

Комисията счита, че са необходими по-нататъшни мерки за подобряване на прозрачността на държавните помощи в Общността. В частност — забелязва се необходимост да се гарантира лесен достъп на държавите-членки, икономическите оператори, заинтересованите страни и на самата Комисия до пълния текст на всички приложими схеми за помощ на НИРДИ.

⁴⁶ Регламент на Съвета (ЕО) № 1698/2005 от 20 септември 2005 г. относно подпомагането на развитието на селските райони чрез Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони (EAFRD), ОВ L 277 от 21.10.2005 г., стр. 1.

⁴⁷ Регламент на Съвета (ЕО) № 659/1999 от 22 март 1999 г., с който се определят подробни правила за прилагането на член 93 на Договора за ЕО, ОВ L 83, 27.03.1999 г., стр. 1.

⁴⁸ Регламент на Комисията (ЕО) № 794/2004 от 21 април 2004 г. за прилагане на Регламент на Съвета (ЕО) № 659/1999, с който се определят подробни правила за прилагането на член 93 на Договора за ЕО, ОВ L 140, 30.04.2004 г., стр. 1.

Това може лесно да се постигне посредством изграждането на свързани с линкове сайтове в интернет. Поради тази причина, когато разглежда схеми за помощ на НИРДИ, Комисията системно ще изисква съответната държава-членка да публикува пълния текст на всички окончателни схеми за помощ в Интернет и да съобщи на Комисията адреса на публикацията в интернет. Прилагането на схемата не трябва започва преди информацията да е публикувана в интернет.

10.1.3. Информационни списъци

Освен това, когато се предоставя помощ за НИРДИ на основата на схеми за помощ, попадащи извън задължението за индивидуално уведомление и тя надвишава 3 млн. евро, в срок до 20 работни дни, считано от предоставянето на помощта от компетентния орган, държавите-членки трябва да предоставят на Комисията информацията, която се изисква съгласно стандартната форма, приложена като Анекс към настоящата рамка. Комисията ще предостави публично резюме на информацията на своя уебсайт (<http://europa.eu/comm/competition/>).

Държавите-членки трябва да осигурят воденето на подробна документация относно предоставянето на помощ за всички мерки относно НИРДИ. Тази документация, която трябва да съдържа цялата информация, необходима за да се установи, че са били спазени изискванията за приемливите разходи и максималния допустим интензитет на помощта, трябва да се съхранява за срок от 10 години, считано от датата, на която е предоставена помощта.

Комисията ще поиска от държавите-членки да предоставят тази информация, за да извърши оценка на въздействието на настоящата рамка след три години от влизането ѝ в сила.⁴⁹

10.2. Подходящи мерки

С настоящото Комисията предлага на държавите-членки, на основание на член 88, параграф (1) на Договора за ЕО, следните подходящи мерки относно техните съответни съществуващи схеми за помощ за научно-изследователската и развойна дейност:

За да изпълнят разпоредбите на настоящата рамка, държавите-членки следва, когато това е необходимо, да променят тези схеми, за да ги приведат в съответствие с настоящата рамка в срок до дванадесет месеца след влизане в сила, със следните изключения:

- държавите-членки разполагат с двадесет и четири месеца, за да въведат изменения с оглед на разпоредбите, включени в раздел 3.1.1 на настоящата рамка;
- новите прагове за големи индивидуални проекти ще се прилагат от датата на влизане в сила на настоящата рамка;
- задължението за представяне на по-подробни годишни доклади и задължението за по-разширено докладване по определени проекти ще се отнася до съществуващи схеми за помощ в шестмесечен срок от влизането в сила на настоящата рамка.

Приканват се държавите-членки да дадат изричното си безусловно съгласие с тези предложени подходящи мерки в срок до два месеца от датата на

---

⁴⁹ Държавите-членки могат да пожелаят да подпомогнат Комисията в този процес като предоставят собствена последваща оценка на схемите и отделните мерки.

публикуване на настоящата рамка. При отсъствие на отговор, Комисията ще приеме, че въпросната държава-членка не е съгласна с предложените мерки.

10.3. Влизане в сила, срок на действие и преразглеждане

Настоящата рамка ще влезе в сила на 1 януари 2007 г. или, ако не бъде публикувана в "Официален вестник на Европейския съюз" преди тази дата, на първия ден след публикуването ѝ в него и ще замени Рамката на Общността за държавните помощи за научно-изследователската и развойна дейност.

Настоящата рамка ще бъде в сила до 31 декември 2013 г. След като се консултира с държавите-членки, Комисията може да я промени преди тази дата на основата на важни съображения относно политиката на конкуренция или на изследователска дейност или за да бъдат взети предвид други политики или международни ангажименти на Общността. Комисията възнамерява да извърши преглед на рамката 3 години след влизането ѝ в сила.

Комисията ще прилага настоящата рамка спрямо всички нотифицирани проекти за помощ, по отношение на които тя трябва да вземе решение, след публикуването на рамката в "Официален вестник", дори когато уведомленията за проектите са били получени преди нейното публикуване. Това включва индивидуална помощ, предоставена по одобрени схеми за помощ и за която Комисията е била уведомена по силата на задължение за изпращане на индивидуално уведомление за тази помощ.

В съответствие с известието на Комисията относно определянето на приложимите правила при оценяването на неправомерната държавна помощ ("consecutio legis")⁵⁰, в случай на помощ, за която не е отправено уведомление, Комисията ще прилага:

- настоящата рамка, ако помощта е предоставена след нейното влизане в сила;
- във всички други случаи - рамката, действаща към момента, когато е била предоставена помощта.

АНЕКС

Форма за предоставяне на обобщена информация за помощ, подлежаща на задължение за разширено докладване (точка 10.1)

- (1) Помощ в полза на (наименование на предприятието/предприятията, получаващи помощта, дали са МСП или не):
- (2) Референтен номер на схемата за помощ (референтен номер на Комисията на съществуващата схема или схеми, по които се предоставя помощта):
- (3) Публично-правно лице/лица, предоставящо помощта (наименование и координати на предоставящия помощта орган или органи):
- (4) Държава-членка, където се осъществява подпомаганият проект или мярка:
- (5) Вид проект или вид мярка:
- (6) Кратко описание на проекта или на мярката:
- (7) Когато това е приложимо, приемливи разходи (в евро):
- (8) Дисконтиран размер на помощта (бруто) в евро:

⁵⁰ ОВ С 119 от 22.05.2002 г., стр. 22.

- (9) Интензитет на помощта (като %, изразен в брутен еквивалент на помощта):
- (10) Условия, поставени за изплащане на предлаганата помощ (ако има):
- (11) Планирана дата на начало и край на проекта или мярката:
- (12) Дата на предоставяне на помощта: